

1. SZÁM. 1894.

BUDAPEST, JANUÁR 7.

41. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt egész évre 12 frt félévre — 6 •

Csepán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt félévre — 4 •

Csepán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.— félévre — 2.50

Külföldi előfizetésekhöz a postai és meghatározott viedlői is csatolandó.

A NAGY ELLENSÉG.

Elbeszélés.

Irtá JÓKAI MÓR.

Itt jár végig az országunkon. Mindnyájan ismerjük. Büszkeségünk és siralmunk. Szeretjük és rettegjük. Pusztít bennünket, és nem tudnánk nála nélkül élni. Temetőnk és újjá alkotónk. Minden évben meg-megfélemlít bennünket. Hirlapjainkban állandó rovata van a gyász hírek között.

Egész tábornok mozgósitunk ellene. Miniszterek, alispánok, kormánybiztosok vezetik a hadjáratot. Az erős emberek harcognak vele, a gyöngék seregestül futnak előle.

Ez a nagy ellenség a — Duna.

A Dunának olyan hadjárat krónikája van, mint akár a török uralomnak, tele ostromokkal, vereségekkel.

Egy ilyen krónika akadt a napokban a kezembe, a mit réges-régen olvastam valamikor, s azóta végkép elfelejttem.

Egy fiatal ember hozta hozzám, a ki az apja

ajánló-levele kíséretében jött, közbenjárásomat kérni.

Nem volt valami nagy kívánsága; nem akart hivatalba jutni, azt sem kívánta tőlem, hogy írjak a professzorainak, hogy ereszszeék keresztül az érettségi vizsgálaton. Kitanult géplakatos-ségéd volt; az állami gépgyárba kívánt bejutni. Az ilyen törekvésekhez szívesen nyujtok kezet, s tartom a vállamat, hogy azon keresztül hájjon át a nehézségeken az igyekező fiatal ember. Nekem is van egy unokaöcsém, a ki géplakatos. Nagyon becsülöm azt az életpályát.

JÓKAI FESZTY ÁRPÁDDAL ÉS NEJÉVEL, JÓKAI RÓZÁVAL FESZTY MÜTERMÉBEN.

Paar Géza fényképe után.

BELEÜLT EGY LADIKBA, PUSKÁVAL A VÁLLÁN ELINDULT VADÁSZNI.

Jantyk Mátya rajza.

— ITT VAN A TESTAMENTUMOM, SZÓLT AZ ÖREG MOLNÁR.

A kísérő-levelet elolvastva, leültem a fiatal munkást, s kikérdeztem az állapotja felől.

Az apja hivatkozott a levelében arra, hogy én együtt jártam iskolába az ő apjával, s emlékül tartogatja valami csikó-korbelti versemet, a mit az apja apjának a házában írtam egyszer. — Emlékezem már rá! Még az apjának a nagyapját is ismertem. Azzal is beszéltem egyszer. Most már előttem áll az egész családnak a képe, a derék Sóki Nagy család.

A pártfogómat kérő fiú Nagy János néven mutatta be magát. Az apja Nagy István névvel írta alá a levelét. Ezt nem ismertem. Hanem annak az apja iskolatársam volt (ezelőtt ötven egynehány esztendővel). Ez még Sóki Nagy Józsefnek jegyezte magát. Annak az apja még hozzátette a nevéhez azt is, hogy «nemes». — «Nemes Sóki Nagy Márton.» — Annak az apját pedig «nemzetes uram»-nak titulálták. Tehető, jó módú emberek voltak az öregek, a kiket ismertem.

Volt egy nagy malmuk: patak-malom; ez is híres volt abban az időben. Olyan *mundlisztet* nem öröltek sehol az egész Duna mentén. A ki a finom rétes-tésztához való lisztet óhajtott, mind ő nála örölthetett. Négykerékű malom volt a neve annak a híres lisztgyárnak. A malmon kívül még volt szép nagy szántóföldjük, kaszálójuk, a mennyi egy nemesi családnak illendő, s a közel folyó Dunán volt egy szigetjük, a mit körülzáncoltattak rőzse-kötegekkel védett erős gáttal minden oldalról. A sziget be volt ültetve gyümölcsfákkal, a tölts árkaiban ritka szép vízi virágok tenyészték. Ott botanizáltam én nagy kedvteléssel. Talán még most is megvan a Diószegim levelei közé lenyomtatva az a szép, sötétkék clematis, a mit ott találtam.

Az öreg molnárnak fehér haja volt: sűrű, hosszú; nagy, görbe fésűvel háritotta a tarkójára. Molnárszínü dolmányt viselt, nagy ezüst gombokkal. A fia már sötétkék kurta dolmányban járt; de az is tele sujtással, három sor ezüst gombbal. Ez is molnár volt.

Még egy másik fia is volt az öregek; ezt papnak taníttatta ki (kálvinista papnak); de annak nem vált be a sorsa. Jobb lett volna katoná-

nak. Nem volt ekléziája, mindenütt összeveszett a kurátorokkal, a presbiterekkel; olyankor *kíprédikálta* őket. Mások meg azt tette, hogy beleült egy ladikba, puskával a vállán elindult vadászni; elködörgött a Duna mentén nagy meszszeségre. Csak akkor vette észre, mikor valahol Dunaföldvár körül meghallotta a harangszót, hogy vasárnap van: akkor meg már későn lett volna visszafordulni; hát csak lapátolt tovább, a mig valahol Bogyzislónál nyugtot nem talált. A hiveinek prédikálhatott a kosta.

Hanem aztán, mikor visszakerült, tele volt a csónakja kitömött madarakkal, meg vidrákkal, s a tarisznyája tudós feljegyzésekkel, a melyek fölöttébb becsesek lehettek egy természetbúvárra nézve, de teljesen haszontalanok a bergengóciái presbiter előtt.

E miatt azután állandó czivakodása volt a hiveivel, a konzisztóriummal, az esperessel, a püspökkel. A hivei kihordták a határra. Egy szép napon, mikor ismét hosszú dunai útról került vissza, az a meglepetés várt rá, hogy a paplagnak az ajtaját beszegezve találta; a retyemutyája meg ott volt felhalmozva a falu határára; a bakter őrizte, hogy el ne hordják. Utoljára midőn már sehol sem volt maradása, haza szorult az apai házhoz, ott tarisznyázta el az időt.

Az apja szegyenletre a fiának a dolgát. Ez lett volna a büszkesége. Egy pap! S ez lett a szegylene. Peregrinus lett belőle!

Hogy valamiképp megmentse a becsületet, utoljára azt fundálta ki az öreg Sóki Nagy Gábor (a Mártonnak az apja, a hozzám forduló legénynek a szépapja), hogy a saját telkén építettett egy kis templomot, s abba tette meg a fiát papnak. Nagy számú cselédsége volt: molnárlégenyek, béresek, zsellérek, kertészek, hajósok, kondás, juhász, böllér, a legtöbb családos; azoknak a hajlékaik egész kis falut alkottak a malom körül. Azok is áhitották a szent malasztot, s nem járhattak a messze eső városba isteni tiszteletra. Hát így segítve lett rajtuk is, meg a Lőrinczen is. (Ez volt a kikopott papnak a neve).

De biz a tiszteletes ur itt is nagyon hányd elvesd el módra teljesítette a kötelességét. Ritkaság

vala, hogy vasárnap a katedraban mutassa magát.

Az öreg végre az utolsó eszközt vette elő. Testamentumot tett. Aztán maga elé hívatta mind a két fiát, a lelkükre beszélt:

— Tudjátok jól, hogy a mi birtokom van, azt mind magam szereztem. Semmi ősi birtokot én nem örököltem. Szabadon testálhatok. Meg is tettem már. Itt van a testamentumom. Ebben én minden világi birtokomat a Márton fiaimra hagyom, a molnárra. A Lőrincznek, a papnak, pedig hagyom a vadász-tarisznyámat, a ki tele van üressel. A testamentum mellett azonban van egy codicillus, a melyben az mondatik, hogy: ha a Lőrincz fiam a halálos ágyamhoz oda jön, s nekem feladja az utolsó ur-vacsoráját igaz kálvinista szertartással, hát akkor legyen semmivé ez a végrendelet, s vegyen ő is részt a birtokomban, testvéri osztály szerint. Hát ehhez tartásatokat magatokat.

Ez csakugyan a legsikeresebb mód lett volna az elzüllött fiút megszokott kóborlásaitól visszartartani. Az apa nagyon köhécselő állapotban volt; fekvé nem tudott már aludni, csak a nagy karszékeiben ülve. Minden nap lehetett várni, hogy egyszer csak hirtelen meghal. Jó lett volna Lőrincznek ott maradni a közelében, hogy az utolsó falat kenyérral és ital borral megvigasztalja a haldokló lelkét. Ki is állta a kontumáciát vagy fél esztendeig.

Ebben az időben volt az, hogy én a pünkösdi vakáció alatt egy pár napra lerándultam az iskolatársam, Sóki Nagy Jóska társaságában a messze földön híres kapronyi malomhoz. Együtt találtam még az egész családot.

Ezen évi pünkösdi napon avatták fel a kapronyi molnár kis templomát a szokott protestáns egyszerűséggel. Aból állt a czeremonia, hogy a szomszéd városból lehozatták a «harmonia»-t.

Igy hitták a deákgyerekek quartettjét. Én abban áltista voltam. Ez az, a mikor még a fiúnak leány-hangja van. Ebben a hivatalban ragadt meg nálam az a sok régi nótá, a melyeket senki sem szedett hangjegyre. Mint nélkülözhetetlen énekest, engem is elvittek a malom-templom felavatására. Nyolczan voltunk; egy nagy társze-

keret küldtek be éretünk, arra mind felfértünk.

Hogy ezek a gyerekkori élmények úgy megmaradnak az emlékezetben! A templomban ezt a himnust énekeltük: «Te, Béthelünk hű öre, Jer, hági fel a tetőre!» — Tudniillik, hogy a Béthel hű öre volt az esperes, a «tető» pedig a kathedra. Az isteni tiszteletra következő bőséges lakomán pedig ezzel a nótával arattunk általános tetszést: «Akkor vidulok csak, rózsám, Hogyha egyet pillantasz rám. — Pillants hát! — Csókolom kis piros szád. — Jaj! ha megtagadod ezt tőlem, Nincs, ki a világot megkedveltesse velem.»

(Hisz ez szerelmes nótá! Hát persze, hogy szerelmes nótá! A mely fiú tíz esztendő korában még nem szerelmes, arra szoknyát kell adni. Én már akkor verset is írtam az ideálmához. Az maradt ott a kapronyi malomban emlékül.)

Pünkösdi másodnapján már korán hajnalban átkeltünk csónakon abba a gyönyörű szép dunai szigetbe, a hol tele voltak a fák virággal; csak úgy tágult az embernek a tüdöje attól a menyeyi illattól! A partok, a sömlékek tele voltak vad növényzettel; én valósággal dobzódtam a virágyűjtésben. Lőrincz úr észrevette, hogy milyen szenvedélyvel üzöm a botanizálást s ezért teljesen kegyébe fogadott. Ő kvalifikált természetbúvár volt. Annyira elmerültünk a növények bonczolatában, hogy nekem kellett a papot figyelmeztetnem, hogy már a második készült harangozzák odaát (harangláb is volt). El is késtünk. A hívek már a «Perelj uram perlőimmel»-t énekelték, mikor a pap megérkezett a templomba. Aztán tévedésből a biblia helyett a Diószegit találta magával vinni; de prédikált ő abból is arról a témáról, «a ki a mezők liliomait» ruházza, olyan szépen, hogy sirt rajta az egész coetus.

Ebéd után az énekes diákok kaptak fejenként egy ezüst huszast, azzal szekerre pakolták őket s visszaküldték a városba.

Engem ott marasztalt Lőrincz tiszteletes. — «Maradj még itt ma; mutatok neked valamit; holnap majd haza mehatsz a lisztes zsákok tetején.»

Az a valami volt egy vaskos kézirat, csak úgy czérnával összevarrva, a hogy a «studiumok» szókat lenni. Az ilyenem engem nagyon meg lehetett megráztatni.

Abban voltak Lőrincz úrnak a feljegyzései az egész Duna mentéről saját búvárlatai nyomán: hogy rombolt, hogy alakított új tájformákat sok száz év óta a hatalmas anyafolyam, mely nem szüli, hanem elnyeli a leányait.

Kezdődött mindjárt a közelben, annál a régi barát-kolostornál, mely az almási partokról látható: a czellák falai még néha előtűnnek csekély vizállásnál, békateknőkkel megrakva.

Alább, Nyerges-Ujfalunál akad fel a hullám a zátonynya vált Villa Curtia romjain, melyekből ma is régi pénzeket, bronz fibulákat vájkálnak elő, a kiknek erre vesztegetni való idejük van. Ezerhétszáz évvel ez előtt a pannoniai legio hatalmaskodott ottan.

Az adonyi Duna-meder takargatja kaviestortalait a híres Ptolemeo Sabinumot; most csak a halászok tudnak róla. Igen jó ivóhely a halaknak.

A pentelei fűzesben gyakran megbotlanak a vesszővágók azokban a furcsa, faragott kövekben, a melyek nem engedik magukat az odvas mák rohatól, meg a nádgyökértől eltemettetni. Egy boltozatforma faragott kolonczen pihenőül szolgál a munkásoknak; az volt Anamaria városnak a portája.

Ó-Szőny Bregetiójából egész múzeumi kincs-

tárt gyűjtöttek össze, falaiból védtöltéseket csináltak a nagy romboló erejének megtörésére. Azokat is ősszemorzosolja lassanként.

Paks alatt nyoma sincs már annak a híres várnak, melyet L. Lajos király ajándékozott Apostagi Zemere vitéznek, ki a tatárok elleni harcában életét megmenté, sem annak az apátságának, melynek alapító levele a Vatikán levéltárában őriztetik. Vár és kolostor fölött a vízfogók nádsövényei láthatók manapság. Kerülik a veszedelmes helyet a hajósok.

Szent-Benedek és Uszód határában két nagy domb van. Várak voltak. A Duna ledöntötte őket, betakarta iszappal. A két falu házai csölpökre vannak építve. A Duna minden esztendőben végig seper rajta. Olyankor arra a két dombra menekülnek, s onnan kiabálnak át egymáshoz kötekedve: «Uzstok uszódiak!» — «Buktok benedekiek!»

(Folytatása következik.)

ÜZENET.

Kicsi fehér házunk	Téged is elhozlak
Kész van már egészen,	Rőzsa nyílására;
Tarka galambdúcuzal	Nászmuzsikánk lesz majd
A ház eresében;	Vadgalamb bűgása
Oszlopos tornáca	Bokrétás kisérőnk
Messzire ellátzik,	Ütszéli fa lombja.
Kert fut le alóla	Elhozlak, elhozlak,
A Maros partjái.	Ölelő karomba'.
Épen úgy, a hogy én	Ha az ölemben is;
Megálmodtam százszor.	Ugy is elhoználak,
— Szép, szelid galambom,	Nem nehéz a virág
Még csak te hiányzol!	A maga ágának!

Elhozlak, elhozlak,
Két szemem fényének,
Kertem virágjának.
Lelkem gyönyörének.
Hidegtől, melegtől
Megvédek, megóvlak;
Maradj te úgy, az én
Kis ábrándozómnak.
Dalokkal altatlak,
Csókival ébresztgetlek,
Édes anyádnál is
Édesben szeretlek!

SZABOLCSKA MIHÁLY.

IDEHAZA.

Idehaza mindenki tevéled,
Csak a te nevéddel fogadott.
Alig léptem be, már is kikértek:
Hogy milyen az arczod, alakod?

A két öcsémet úgy érdekelte,
Hogy szép vagy-e? Égzen a szemed?
Hajad ugy-e szépen leeresztve,
Ahogy itt szokták, úgy viseled?

Később beleszólt édes apám is,
De nem a szemed színét kérde:
«Visz valamit a házhoz a lány is?
Hej, mert nehéz ám ma megélni.»

Édes anyám mind végére várja,
S mikor én milderre felelek
S csak ketten maradunk a szobába',
Kérdezi meg: «szeret? ... szereted? ...»

SZABOLCSKA MIHÁLY.

NEGYVEN ÉV ELŐTT.

Bizony negyven éve annak.
Gyalázatos idő járt ránk. Akkor törölték el Magyarországot s olvastották be az «összállamba».

Akkor jött Jókai Pápara jóságos Eszter néjét meglátogatni. Talán 1848 óta akkor látta őt és sógorát először. A jó Vály bácsit, a bölcs tanárt, a kinél jobb ember sohase volt a vilá-

gon. Kicsi háza ott volt a Beczéhelyi Csury-ház mellett az Irgalmasok zárdájának átellenében. Három kis ablaka nézett az utcára.

Ott volt szállva Jókai.
Megtudta ezt a kollégiumi ifjuság. Egy pillanat alatt összejöttünk a kollégium udvarán s elhatároztuk, hogy estére fáklyás zenével tiszteljük meg.

Futottunk az igazgatóhoz engedélyért. Nem adta meg. — Elmentünk a császári királyi járási főemberhez. Megtagadta a zaron felül jól összeszidott bennünket.

Csigavér. Mintha nekünk erre engedély kellene. Futottunk a cigányhoz s föl is fogadtuk az első bandát. De a járási főnök se aludt. Délután bezárattott minden muzsikust, még a megyeház padlására is jutott valami nyolcz. Fáklyáról pedig szó se lehetett. Minden szappanos és bábsütő világga futott előlünk.

De azért összegyűltünk valami háromszázan s Vály bácsi ablakai elé állva, a kar elékelte ezt a dalt: «Tied vagyok, tied hazám!» S utána végig harsogott a Hosszú-utcán: «Éljen Jókai!»

Átkozott sötét őszi este volt. Az ember nem látta meg azt, a ki mellette állt. A kis Mari, a költő unokahuga fogott három égő gyertyát s minden ablakba tett egyet. A vak sötétben úgy világított az is csak, mint a Szent-János-bogár.

De Jókai kijött. Kezet szorított azokkal, a kik hozzáférhettek.

— «Köszönöm, ifju barátim, — ugymond, — hogy megemlékeztek rólam. Tizenkét év előtt én is köztetek voltam, bár most is lehetnék.»

Egyre zúgott: «Éljen Jókai!»
Kijött Vály bácsi. Feltette Jókait is, bennünket is.

— «Édes fiam, — mondá, — menjetek haza most már csendesen, mert ti is úgy jártok, én is úgy járok, mint a cigányok.»

Mi ugyan ettől sem féltünk, hanem őt féltettük.

Haza mentünk s büszkék voltunk arra a fáklyás zenére, a hol se fáklya nem volt, se zene nem volt, de egyébként minden megvolt.

ÉRTVÖS KÁROLY.

JÓKAI IRÓI MŰKÖDÉSE.

1843-ban tűnt ugyan föl Jókai első nagyobb költő alkotásával, a «Zsidó fiú»-val s itt-ott elszórt kisebb dolgozataival. Onánál és tömegesen azonban 1846 óta kezdte művei megjeleni a «Hétköznapok» című két kötetes regényével, s attól kezdve a maig lefolyt 47 esztendő során csupán három év volt olyan, a melyekben szünet mutatkozott annyiban, hogy saját alkotásai helyett szerkesztett kiadványokat tett közzé. Ez a három év 1847, 1849 és 1859; mikor is 1847-ben az «Életképek»-et, 1849-ben az «Esti Lap»-ot és 1859-ben az «Üstökös»-t szerkesztette. Minthogy azonban nyolczvanöt olyan műve is van, melyek az évszám megjelölése nélkül jelentek meg, bátran föltehető, hogy ezekből ama három évre is esett több, vagy kevesebb. A többi 44 évben azonban szakadatlan sorát látjuk vagy egészen új művei megjelenésének, vagy régebbi munkái újabb megújult kiadásainak.

Olyan év, a melyben csak egy műve jelent meg, pusztán egy van, az 1846. év. A többi aztán mind termékenyebb, különösen 1854 óta, a mely évben egymás után öt külön műve jelent meg tizenkét kötetben, név szerint: a «Janicsárok végnapjai», regény három kötetben, a «Török mozgalom 1733-ban» regény két kötetben, az «Erdélyi képek» című kisebb elbeszélések két kötetben, a «Kárpáthy Zoltán» regény négy kötetben, s «A magyar nemzet története» egy kötetben. De legbámulatosabbak az 1857., 1858., 1860., 1878., 1884. és 1885. évek adatai, melyek szinte mesés termékenységről tanúskodnak. Így, hogy csak a legnagyobbat emeljük ki, az 1861. évben egy magában százhatvan-

kilencz kötet (és füzet) jelent meg a Jókai neve alatt! Igaz, hogy ez a rengeteg szám sem előbb, sem később nem ismétlődött többé, de 40—60-ra menő kiadványtalán elégszer találkoztunk más években is. A jelen 1893. évben is nyolcz munka jelent meg tőle önálló kiadásban s *tizenhárom* kötetben. Apróbb dolgozatai, cikkei, levelei, beszédei, melyek valamelyikével majdnem napról-napra találkozhatunk hol itt, hol ott, mondhatni, megszámlálhatatlanok.

Mint szerkesztő, 17 vállalatnak volt vagy feje, vagy feje is, alapítója is. Ezek közül leg hosszabb életű, legnagyobb hatású volt az «Üstökös» az ő Tallérosy Zebulonjával, politikus csizmadiájával s Kakas Mártonjával.

Sok regénye és kisebb elbeszélése közkincsévé lett a világirodalomnak is, még Európán kívül is. 1849 óta sűrűn fordítgatják le műveit minden fejlettebb irodalmi nép nyelvére. Legtöbbet fordították tőle németre, sőt a kiválóbb művei talán mind is olvashatók németül, egyik-másik többféle fordításban is.

Szintén több munkája jelent meg francia, angol, olasz, svéd, finn, dán, lengyel, cseh, orosz, tót, horvát, szerb, holland, román, spanyol, új görög, stb., sőt volapük nyelven is, úgy, hogy Jókai nemesak híreől ismeretes, hanem valóban otthon van műveivel minden népnél, melynek szépirodalma van. Nagyobb művei közül a «Magyar Nábob», «Kárpáthy Zoltán», «Az új földes úr», «A köztívő ember fia», «Az arany ember», a «Mégis mozog a föld», «A szerelem bolondjai», az «Enyém, tied, övé», «A szegény gazdagok», «A fekete gyémántok», «A tengerszemű hölgy» stb. vannak legtöbb nyelvre lefordítva. Ezt a legutolsót éppen közelebb egyszerre két külön angol fordításban adták ki Angliában és New-Yorkban.

Jókai az eredeti művei mellett azok fordításait is mind birja s külön könyvtárban őrzi. Ez a könyvtár maga egyetlen a maga nemében.

A KÖZBIZTONSÁG FENTARTÓI.

(Angol, amerikai, német, francia, belga, holland, olasz, spanyol és osztrák rendőrök. Az orosz «godsavoj»-ok. A japáni «semorai»-ok.)

Jó ismerőseink ott az utcasarkokon, a mint éber szemekkel figyelik a nagyvárosi élet annyi-féle változatát, hogy buzgó gondoskodásaikkal elhárítsák rólunk a leselkedő rosszakarat és baleset ezer veszélyeit, nem is sejtjük, milyen tarka képet nyújtanak ők maguk is egy futó szemlében, melyet ezuttal mi tartunk felettük, kivételesen vizsgálzta, a hol csak a rend és esendő hivatott őrjei teljesítik nehéz tisztjüket.

Tisztség ne essék szólván, ebben a tekintetben a legképzettebb rendőrség hazája minden kétséget kizárólag Anglia és Amerika. Az angol «policeman»-ok bizalmas elnevezése csak «Bobby» s ezért ők nem haragsznak a legkevésbé sem, sőt annak dacára a világ igazi mintarendőrsége híret vitték ki maguknak. Hogy valaki «policeman» lehessen, nem szükséges föltétlenül, hogy angol honpolgár legyen, s így találni soraikban francziát, orosz, hollandit, belgát vegyesen. Igen érdekes, a hogy az angol rendőrséget kiegészítik.

Középtermétől magasabb testalkatot kívánunk meg s testi fejlődésükre is bizonyos minimum van megszabva. Hanem aztán fizetésük igen magas, főleg a harmadik osztályuké. Eléri a heti három font sterlinget (30 frt) s minden tíz órát meghaladó szolgálat után külön pótlék jár.

Öltözetük télen-nyáron hosszú sötét kabát, ugyanolyan nadrág és posztóval bélelt bőrcsákó. A kabátot körülfogó övről egész arzenál csúg alá. Ott van először is jobbfelel a tekintélyt adó pálca és a tolvajlampa, balról az összecsavart kauszuk vagy viaszos vászon csuklya. Hires jelvényük a pálca, egyszerű rövid bot, feketére festve, rajta az angol czimere.

Izmos karjok a leghatályosabb fegyverük, de van a mellett különböző lánccs és kurtavas rendelkezésük alatt, kapos és zárós, a mint a pillanat megköveteli.

Mikor az angol policeman szolgálatban (on his beat) van, akkor egyedül sétál. Londonban kétféle rendőrség létezik: a city-beli és a székvárosi (metropolitan). Az első a lord-mayor

parancsa alatt áll, a második a rendőr-hatóság alatt, melynek székhelye *Scotland-Yard*. A city-beli rendőrök kissé magasabb csákot viselnek s rajtuk sima részből a city czimere. Szolgálatban balkezületük is hordanak vörös-fehér karkötőt. Ellenben a «metropolitan police» karkötője kék-fehér, s csákóikat a királyi család czimere díszíti.

Csak nem oly régen központosították a londoni rendőrséget s helyezték el egy újonnan emelt nagy épületben, a *New Scotland Yardban*. A két főnökség alatt összesen 14,000 angol rendőr áll.

Jól van fizetve, s melegen öltözve és kiváló tekintélynek örvend az amerikai rendőr is, az amerikai gyalogsághoz majdnem egészen hasonló egyenruhájába, mely emettől csak sötétebb színével üt el, s a szipkán feltüntetett számolásával. Fegyvere a kard és két pálca, egyik nappalra, másik éjjelre. Amaz palissander fából van, kék selyem bojtjal díszítve, emennek fája pedig egészen különleges valami. Földhöz ütve ugyanis furesa zajt okoz, mely figyelmessé teszi a járó-kelőket, ha veszély van. Egyébként az amerikai rendőr is angol rendszerű, nikelezett acézl csuklóvasat használ.

A new-yorki rendőrség 35 kerületre (precinct) oszlik fel s egy főfelügyelő alatt áll, a kinek fizetése 6000 dollár. Négy főbiztos huz 5500 dollárt, négy felügyelő 5000 dollárt, 35 kapitány 2500 dollárt s 3600 rendőr vagy detektív 800 vagy 1200 dollárt a szolgálati idő szerint. Minden rendőrállomást külön telefon és távirósdorony köt össze egymással és a főállomással.

Katonailag van szervezve a német rendőrség, mint igazi kifejezése a német soldateska szellemnek. Egyenruhájok is majdnem ugyanaz: fekete csákó a császár neve kezdőbetűivel a közrendőrnél, s fehér csákó a kiterjesztett szárnyu sással, s aranyozott királyi iniciállal a tisztelnél. Tekintélyük a lojalis német közönység előtt igen nagy s ez szolgálatukat, a melytől különben nagyon szerényül vannak fizetve, igen megkönnyíti. Lakatra járó angol csuklóvasat s hurkot használnak ellenálló klienseikkel szemben.

Sokkal rokonszenvesebb specics a francia «sergot»-k, kik különben egész Franciaországban, Lyonot kivéve, egyformán vannak ruházva, a gombokat, hajtókákat s a városok czimereit leszámítva. Két fortélyos szerszáma a francia rendőrnök a «cabriolet» és a «ligotte». Amaz harmincz centiméter hosszú zsinag, emez pedig igen finom font és erős kötél, mely a fogoly két öklét összeszorítva a hát mögött halad el, úgy hogy a ruha egészen eltakarja, a mi lehetővé teszi, hogy a megkötözött individuum, kezeit zsebébe sülyesztve, egész chic-kel lejtessen végig az utcákon, a nélkül, hogy a járókelők figyelmét magára vonná. A francia finomság, hiába, ebben sem tagadja meg magát. Különben egy volt párisi rendőrfőnök erre nézve még elméssé eljárást talált fel, hogy a letartóztatott egyének szokását lehetetlenül tegye. Egyik cipőjüket lehúztatta, s nadrágjaikról leszedette a gombokat. A neveltségességtől való félelem, hogy félcipőben sántítva, nadrág nélkül lássák szaladni őket, sokkal erősebb eszköznek bizonyult állítólag ez emberekre, mint a legerősebb hurok.

A spanyol rendőrnök, ép mint a németnek, hasonlít egyenruhája a gyalogos katonákéhoz. Puha szipkát visel, nemzeti kokárdával, s ép úgy ujoncozzák, mint a katonákat. Bugóra csukódó békókat használnak, melyek a kezeket összeszorítják, továbbá francia cabrioletet és hurkot, mely utóbbit a foglyoknak a városokon át kísérésére használják.

Talán a világ összes rendőri közegei közt legnagyobb híre van a bécsi *sicherheitswachmannak*; puha szipkájával inkább tartalékos katonának nézne az ember. Fizetése nem is haladja meg a katona napi zsoldját, csak lakbért kap azon felül. Ennek dacára nem kevesebb, mint 2800-ra megy létszámuk. El vannak látva ők is békókkal, zsinagokkal. A belga rendőrnöknek ezekhez még a hüvelyszorító járul, a süvegük is kétféle, egyszerű puha szipka kőznapon, háromszögletű kalap parédék alkalmával. Csak újabbban tervezik, hogy német csákókkal lássák el őket.

Élegnézében mindnyáját felülmulja az olasz rendőr. Hogynis ne! Mikor magára ölti kék posztó ruháját, világosszürke nadrágjával, s szipkáján háromszínű olasz kokárdával, a legválogatosabb

fehércseléd szíve is megmozdul láttára, nem is szólva a csákók kék selyem, ezüst vagy arany dragonyairól, a mint rangjuk magával hozza. Ridegebb ficzó a san-remói «biztos úr», ki inkább beválnék valamely temetkezési egyet szolgájának, mert mindig komolyan sétál az utca közepén s kezében elefántcsont-gombos fapálcát tart. Hivatalos szigor esetében az olasz rendőrnök is van lánca, békója és kötéléke, melyet «castagnole»-nak nevez.

Sokban eltér ezektől a típusoktól a hollandi «András bácsi», a kinek nemesak kardja, csákója s teljesen katonai ruházata van, a mihez még angol kollegájától a pálczát is átvette, de azonfelül a mi vasuti vezetőikéhez hasonló trombitával rendelkezik, melylyel jelt ad társainak, sőt — a mi a holland rendőrnök dicséretére válik — minden egyes rendőr sebkötélékkel is el van látva, hogy szükség esetén azonnal gyors segélyt nyújthasson. Czivilizáltágban messze mögötte marad, sőt külső kinézésére is a legprimitívebb az orosz «godsavoj» keresztbe álló kabátjával, durva csizmába gyűrt nadrágjával, nemzeti kokárdás lapos szipkájával és súlyos vaslánczával.

S hogy végül egy Európán kívüli országból is lássunk példát, ott van a japáni rendőrség, melyet a francia mintájára szerveztek s tagjai kizárólag a közmondásos becsületességű, régi harczos «semorai»-ok közül telnek ki, sőt igen rosszul fizetve s csak 25 évi szolgálat után jutnak valami csekély nyugdíjhoz. Pedig az ő szolgálatuk a legnehezebb, mert semmi védelmi vagy támadó eszköz nincs kezükbe adva, csupán izomerejükben kell hogy bízzanak.

—ai.

PÁVA A VARJUVAL.

Elbeszélés.

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Bevezetés.

Dicsőséges királyunk, Kincs Terézia alatt a Cselejthy grófi család kincseiről, gazdagságáról mesék keringtek. Harmincz vármegyében voltak várak, kastélyaik. Az ősök hosszú háromszáz éven szereztek össze e nagy vagyon, melyhez fogható csak a Rákóczi Ferencz volt egykor.

Mivel szereztek, hogy szereztek? Hát a mivel a nemes emberek szokták szerezni. Kereskedő szerzi a rőffel, csizmadiá az árral, ácsmester a gyalújával; mindenki a saját szerszámaival.

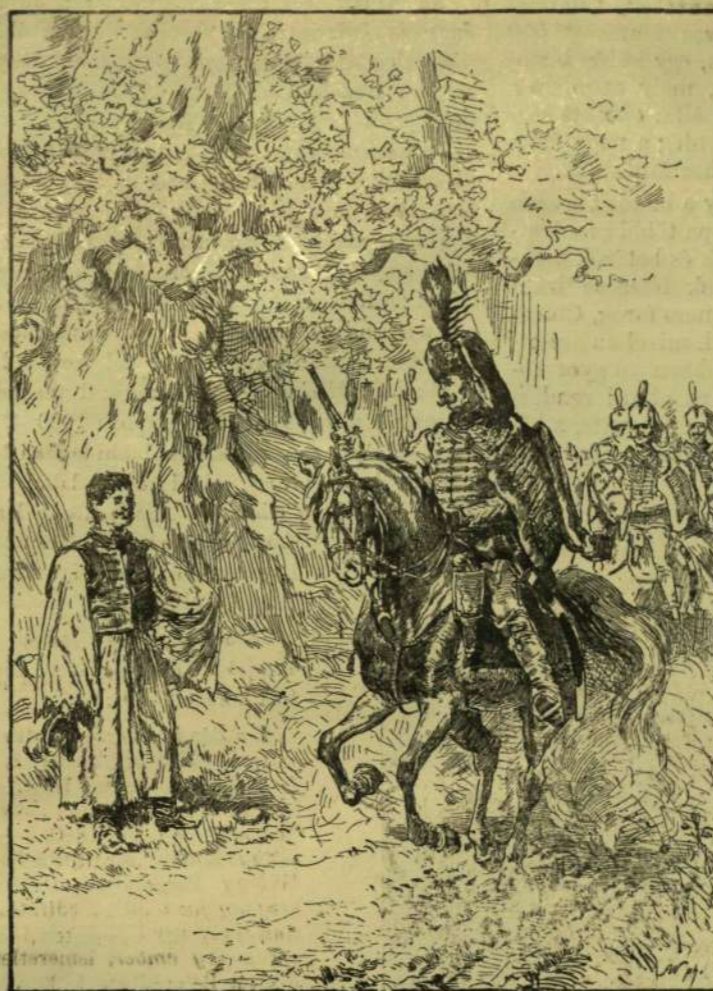
A Cselejthy grófoknak is megvoltak a szerszámaik, a miket ott őrzi a család az ősi fészekben Obros várában; az egyik szekrényben a gyűrűket, a fegyvertárban a kardokat. Kardokat, melyekkel az apák verkedtek török ellen, kurucz ellen, a hogy jött (néha még a labancz ellen is); és jeggyűrűket, a miket a Cselejthy grófok viseltek a hitveseiktől cserébe. Ezek a gyűrűk még több vagyon hoztak, mint a kardok. Jól verkedtek a Cselejthyek, de még jobban házassodtak.

Ámbátor ezt csak a férfiakról lehetne mondani, mert a mi a Cselejthy Anna Mária grófnő híres házasságát illeti, az épséggel nem ebbe a kategóriába tartozik. Pedig éppen erről szól ez a történet...

A tüzről pattant özvegy asszony (gróf Marten Szaniszlóné) az újfalusi komor kastélyban töltötte a gyászszentidejét, a meddig nem illő fölmenni Bécsbe az udvarhoz. Gyászszentidő volt, de nem szomorú. Egy egész huszár-ezred feküdt Újfalun, s a tisztiek mindennaposok voltak a kastélyban. Ebédek, séták, vadászat, labdajáték jártak folytonosan. Hűsz nyalka huszártiszt egyetlen asszony lábainál. Ilyen özvegyi állapot nem igen szokta az asszonyokat sirba vinni.

Hanem arra aztán annál alkalmasabb, hogy eltávolítsa őket a sirtól. Attól a bizonyos sirtól.

A szomorú grófné eleinte minden héten két misét szolgáltattat a megboldogult gróf lelki üdvéért, aztán minden két hétben egyet. Végül pedig elmaradt az az egy is.

Kimnach László rajza.

«ÁLLJON MEG EGY SZÓRA, VITÉZLŐ URAM!»

Kimnach László rajza.

ALIG GYÖZTE HORDANI AZ ÜZENETEKET.

De, hogy maradt el? — Hiszen éppen ez a mi történetünk.

I. A méltóságos «ezredes» úr.

Híres, nevezetes vitéz ember volt a hét-éves háborúban gróf Waldeck Henrik. Egyik életírója, a ki verses krónikákba rakta össze hősi kalandjait, azt mondta róla: «Az oroszán és bárány vére összekeverve folyt benne.» Nem terjeszkedünk ki a csatáira, mi csak a bárányt fogjuk benne látni. Hős volt a csataterén, de szelíd, mint a bárány, a női szalonokban.

Éppen ez kellett Mária Teréziának, a ki szerette az ügyes katonákat, kik érte verekedjenek, és az ügyetlen udvarlókat, a kiket ő házasíthasson meg.

Waldeck a háború végén egy huszárezred parancsnokságát kapta tőle, s a huszárezredet, megszűszámtól asszonyossá, Újfaluba helyezte, ahol a szép Cselejthy Anna töltötte a gyászszentidejét. A magyarok azt kiáltották volt a pozsonyi diétán: «Vitam et sanguinem, sed avenam non!» Az «avena»-hoz nehéz volt hozzáférni. De a királynő kitalálta a módját. Kerek a karika-gyűrű, könnyen gurul. Nagy magyar birtokok fehér, puha asszonyi kezek útján osztrák főurnaké lettek. Ha nem sikerült az elődöknek germanizálni a magyarokat, legalább a földjeik tanuljanak meg németül.

Waldeck gróf a negyvenedik esztendejét töltötte be: már nem volt fiatal, de csinos, daliás férfi, igazi lovas minden ízében, mintha csak éppen most kelt volna fel az Arthur király kerekasztala mellől.

Elindult a királynő kegyétől elbűvölve, ezredéhez. Útközben egy erdőn paraszt suhanczcsal találkozott, a ki megszólította magyarul. (Ezt a kalandját sokszor emlegette a gróf.)

— «Álljon meg egy szóra, vitéz úram!»

— «Mit akarsz?» kérde magyarul (mert magyar ezrednél szolgált eddig is és megtanulta a nyelvet).

— «Meg van-e töltve a karabély?»

Az ezredes meghökkenve nézett rá e különös kérdés után; nem rablóval áll-e szemben? de a

fiú nyílt jó arca, szép beszélő fekete szemei megnyugtatták:

— «Mit akarsz a karabélyommal, édes fiam?»

— «Arra kérem alázatosan a vitéz úrat, lőjjön vele keresztül.»

— «Nem vagyok bolond, ha te az vagy? Ki vagy és mi járatban vagy?»

— «Nagy József a nevem, — mondá a legény szomorúan, — s hogy mi járatban vagyok, kérd a vitéz úr. Hát éppen abban járok, hogy nézegetem itt a fák közül, melyikre akaszszam magamat. (Egy kötőféket húzott elő kopott kék dolmánya belső zsebéből.) Itt van a hozzávaló szerzőszám, de a golyó-halált jobb szeretném. Ne ordítson a szél én miattam.»

Waldeck gróf még egyszer megnézte a fiút. Igazi halál-elszánás volna az, vagy csak a szája jár?

— «Miért akarod lerázni az életet?»

— «Mig elszunnyadtam az éjjel, a lókötők elvitték a két békós lovam. Hát mit csináljak én most már a lovam nélkül, hogy kerüljek az apám ábrázata elé?»

Hm! Ez engem akar könyöröltre indítani, hogy egy pár aranyat dobjak neki — gondolta magában az ezredes; — lássuk csak, megteszem a próbát.

A gróf kihúzta karabélyát a kápából.

— «Igazad van, ficzó; belátom a dolgot. Hünyd be hát a szemedet, hadd lőjjelek agyon.»

A fiú behunyta a szemeit. A sárkány tompán csettent, a gróf célzott, a lövés eldördült, de csak arczizma se rándult meg a legényesének. Ekkora halálmegegyezésről még Waldeck Henriknek se volt fogalma.

— «Ember vagy a talpadon, Nagy József. Kár volna ilyen bátor gyereket. A levegőbe lőttem. Jer, magammal viszlek huszárnak.»

Nagy Józsi a fejét rázta:

— «Azzal az én apám két lova nem kerül meg!»

— «Apád nem fogja tudni, hova lettél.»

— «De én tudni fogom, hogy ő mivé lett. Apró testvéreim vannak otthon, a kiknek az a két ló szerezte a kenyeret.»

— «Apád tehát szegény paraszt ember?»

— «Szegény, nagyon szegény; fuvarból tengeti magát, de nemes ember.»

— «Mennydörgettél, azt mindjárt gondolhatam volna. A mit mondtam, mondtam; magammal viszlek Nagy József, s a két ló helyébe küldök az apádnak két remondát. Jó lesz? Jösz-e? Én gróf Waldeck vagyok!»

Erre a szóra aztán egyszerre meglágyult a ficzó kemény arca, s szemeiből a könyek eredtek meg:

— «Megyek a méltóságos urammal, akár a világ végéig.»

Igy került Nagy Józsi a regimentbe; maga a méltóságos ezredes úr hozta Újfaluba. (Nem tudta még akkor, milyen veszedelmet viszen.) Szép, pingálni való huszár lett belőle, mikor kiöltöztették. Hát még mikor a lóra ült! Majd megbolondultak érte az újfalusi lányok! Hát még a menyecskék! Vasárnap reggelre mindig friss bokréta volt a csákója mellett, mindig más fehér kéz kötözgette.

Mint hogy a betűvetéshez is értett, csakhamar káplár lett belőle és az ezredes kedvence; ha szóval kellett valamit üzeni (az ezredes pedig nem szerette a sok firklást), mindig a Józsi ment: «Eredj fiam a kapitányhoz, mond meg neki, vizsgálja meg ma délután a municziót és tegyen nekem jelentést!» «Szaladj át Józsi a kastélyba, mond meg a méltóságos asszonynak, hogy köszönöm a meghívást, elmegyek estére.» Vagy pedig: «Vidd el ezeket a francia könyveket a grófnénak!»

Egyre sűrűbb lett az érintkezés a grófné és az ezredes közt. Jól kieszelte ezt ott fent Bécsben a nagy királyné. Egy fél év múlva már alig győzte hordani az üzeneteket Nagy Józsi.

(Folytatása következik.)

LOPÁS ÉS BETÖRÉS ELLENI BIZTOSÍTÁS.

Eddig az ember vagyonát csak tűz, víz, jég és általában elemi csapások ellen s elég olcsón biztosíthatta; sőt a ki egészségébe nem igen bízott: örökösének aránylag csekély évi befizet-

téssel jókora tőkét vagy életjáradékot szerezhetett. Most azonban már Angliában és Amerikában a biztosításnak egy olyan új neme keletkezett, a melyre eddig nem is gondoltunk, t. i. olyan biztosító intézet, a melynél egyesek, cégek, vállalatok és múzeumok minden vagyonukat s értékes ingóságait *tolvajok* vagy *betörők* károsításai ellen biztosíthatják. A nemzetközi tolvaj- és betörő-szövetkezetek működését az új intézmények érzékenyen sújtják, mivel az illető biztosító társulatok jövedelmük egy részét a rendőrség jutalmazására fordítják, hogy ez a veszedelmes szövetkezet tagjait jobban szemmel tartsa.

A legelső betörések és lopások ellen biztosító társulat 1865-ben Londonban 2000 font sterling tőkével alakult. Működése azonban nem sokáig tartott, mivel a részvényeket előkelő tolvajok és betörők vásárolták össze, kik aztán így a vállalatot ravasz mesterkedéssel megbuktatták. Jelenleg a biztosítás ezen nemével Angliában öt társulat foglalkozik, úgy mint az 1889-ben alakult *«Security»* (Biztonság), az 1890-ben alakult *«Fine Arts Insurance Company»* (Szépművészeti biztosító társulat), melynek vezérigynöksége már Hamburgban is működik, az 1891-ben alakult *«Goldsmiths and General Burglary Association»* (Aranyművesek és általában betörés ellen biztosító társulat), a *«General Accident Insurance Corporation of Perth»* (Balesetek elleni általános biztosító társulat Perthben) és végre a *«National Burglary Insurance Corporation»* (Betörések ellen biztosító nemzeti társulat).

A fent nevezett társulatok a biztosítás különféle nemeire vállalkoznak. Így például a *«Security»*, melynek igazgatója egy volt rendőrhivatalnok, csak lopások ellen biztosít.

A *«Fine Arts Insurance Company»* (Szépművészeti biztosító társulat) nevezetesen értékes festményeket, műkincseket, bronz- és márványszobrokat, értékpapírokat biztosít; míg az *«Aranyművesek szövetkezte»* a milliókat érő gyémántokat, gyöngyöket és egyéb arany műtárgyakat biztosítja. A szépművészeti biztosító társulat 1892-ben 5700 font sterlinget fizetett kártérítésül lopott tárgyakért és 1168 font sterling tiszta jövedelmet hozott.

Magától értetődik, hogy a közönség, nevezetesen gazdag magánosok és kereskedők csak ezentúl fogják a biztosítást hasznukra fordítani, leginkább a rendes időközben működő nemzetközi betörők ellen, kik előtt ma már a fejedelmi kincstárak sincsenek elég jól elzárva. A társulatok díjtételeik megállapításánál a betörések és lopások átlagos számát veszik zsinórmértékül, a mennyiben azok az év különféle részeiben ritkábban, vagy gyakrabban fordulnak elő. Magánosoknál például leginkább a nyár derekán szoktak betörni, mikor az emberek fürdőre vagy nyaralni mennek. Múzeumok rendszeren az úgy nevezett porolási és takarítási idő alatt vannak a betörőknek kitéve, míg a zselbetszők szövetkezte egész esztendőn át dolgozik.

Mindazonáltal kitűnt, hogy 100 meglóptott ember közül 75 nő és csak 25 férfi. Az ezüst értékének csökkenése óta a betörők leginkább oly helyekre leskelődnek, hol aranyat és drága köveket kaphatnak. Gyémántok, rubin és smaragd ékszerek mesés gyorsasággal Oroszországba kerülnek, hol értékesítésük kevés nehézséggel jár.

Régiségeket, szobrokat és festményeket olcsón biztosítanak, mivel azok elárúsítása keveset jövedelmez s így a betörőket nem igen ingerli.

A londoni arany- és ezüstművesek, valamint az ékszerészek, kiknek összes készletét 500 millió font sterlingre becsülik, egy külön biztosító szövetkezetet alapítottak, mely azonban a roppant lopások és betörések által okozott kártérítések miatt feloszlott. Jelenleg a nagy üzletek a fenn elősorolt intézetekhez fordulnak.

Kétséget nem szenved, hogy a biztosítás ezen neme rövid idő múlva Európa többi országában is szokásba jön. A tolvajok és betörők nemzetközi szövetkezte, melynek létezése iránt most már semmi kétség fenn nem forog, Chicagóban nem tudott tért foglalni, mivel az amerikai csehétársak sokkal ügyesebben és gyorsabban dolgoztak, mire pedig az ottani rendőrség a vendégek megérkezését észrevette, a közönség tulajdon kárán okulva, jobban vigyázott magára.

FESZTY ÁRPÁDNÉ, JÓKAI RÓZA.

JÓKAI A SZERB IRODALOMBAN.

A magyarországi szerbek 1860-ban kezdtek irodalmuk terén élénkebben mozogni. Újvidék szabad királyi város, mint a hazai szerb értelmiségnek székhelye, gócpontja az irodalmi működésüknek is. A szépirodalmi téren vezérférfiak voltak: *Gyorgyevics János*, a ki a szerbeket egy szerb népszínházi társulat alakításra buzdította; *Popovics György*, a *«Danica»* nevű szépirodalmi lap szerkesztője, *Jovanovics János*, a költő, és *Hadzsis Antal*, a kedvelt elbeszélő.

1861-ben a szerbek Újvidéken Tökölj Száva, a budapesti ismert nevelő-intézet híres alapítója, születésének a 100-ik évfordulóját ünnepelték. Ez ünnepiesen több nevezetes magyar vezérférfi, egyebek közt *Jókai Mór* is megjelent. Akkor látták először és akkor szerették meg a hazai szerbek a nagy magyar költőt.

Az ismert két lelkes magyarbarát, *Jovanovics János* és *Hadzsis Antal*, ebből az alkalomból is buzdították a szerb fiatalságot, hogy tanulmányozza a magyar irodalom kiváló termékeit és hogy egyet-mást plántáljon át a szerb irodalomba is.

De nem maradtak csak a buzdításoknál, hanem ők maguk is jó példával jártak elől. *Jovanovics* lefordította, még pedig igazi költőiséggel *Petőfi* és *Arany* legszebb költeményeit, — *Hadzsis* pedig *Jókai* novelláit kezdte szerbre fordítani. Ezekkel a minta fordításokkal kezdődik a magyar irodalomnak a szerb irodalomra való hatása és nemesak hazánkban, hanem mindenütt, a hol szerbek laknak.

*Jókai*nak kisebb elbeszélései közül megjelent a *«Danica»* nevű szépirodalmi lapban 1860—1868-ig 17, a *«Maticza»* című szépirodalmi lapban 1866—1870-ig 4, a *«Javor»* című szépirodalmi lapban 1878—1891-ig 8 elbeszélése. Ezek közül *Hadzsis*: *Antal* a szerb nők könyvtárának hatodik kötetében is fölvetett öt nagyobb elbeszélést.

Jókai nagyobb művei közül megjelentek eddig szerb fordításban a következők:

A *Kalóz király*, fordította *Toponarszky Milivoj*, kiadta a szerb fiatalság köre Pesten. 1868. — *Páter Péter*, fordította *Jovanovics Milán*, Pane-ován 1880. — *Kárpáthy Zoltán*, fordította *Popovics György* Belgrádban 1882. — *A szegény gazdagok*, fordította *Jovanovics György* Újvidéken 1885. — *Az arany ember*, ismeretlen fordítótól Belgrádban 1890. — *Szintén* közösen forognak a szerb olvasóközönségnél sikerült fordításokban: *Az egyiptusi róza*. — *Adomante*. — *Hegék*. — *Csataképek*. — *A fehér róza*. — *Egy magyar nábob*. — *Új földesúr*. — *A régi jó táblabírak*. — *Dekameron*. — *A szerelem bolondjai*. — *A fekete gyémántok*. — *Igaz történetek*. — *Tarka élet*. — *Targalyak*. — *Az élet komédiái*. — *A tengersemü hölgy*. — Ezeket nagyobb részt *Hadzsis Antal*, *Jovanovics János*, *Popovics György*, *Toponarszky Milivoj* fordították.

Jelenleg füzetekben jelenik meg és pedig Belgrádban *Klaics Dusan* fordításában: *A janicsárok végnapjai* című regénye.

A hazai szerbek közt nincs mai nap olyan művelt fiatal ember, a ki magyarul nem beszélne, nem olvasna, a ki a magyar irodalom kiváló termékeit nem ismerné. Ennélfogva természetesen találok, hogy *Jókai*t ezentúl a szerbek csak azokon a vidékeken fogják leginkább fordítani, a hol a magyar nyelv még nincs elterjedve, nevezetesen Szerbiában; mert manapság Belgrád a szerb irodalomnak elismert természetes gócpontja.

POPOVICS V. ISTVÁN.

EGYVELEG.

* *«Gyors cipész»* név alatt New-Yorkban oly gépet árulnak, mely 16 perc alatt elkészít egy pár cipőt.

* Tíz éve alszik már egy ideggörösös nő Franciaországban. Húszéves korában esés következtében jutott ebbe az állapotba s az orvosok mind maig nem képesek fölleszteni. Mesterségesen táplálják. De bár csontvázszerüleg sovány, nem látszik betegnek, vagy nagyon gyengének. Az orvosok állítása szerint csak halála előtt fogja visszanyerni öntudatát.

* A csethal életkora. Újabb kutatások szerint a csethalak 400 évig élhetnek s az úgynevezett halháj lemezén minden élet-évet új réteg jelöl, hasonlóan a fák évvirágjához.

* A délafrikai gyémántbányákból 1867 óta több mint 50 millió karatnyi gyémántot vittek ki külföldre s ezek értéke megközelíti a két milliárd koronát.

A LŐCSÉ VÁROS KÖZÖNSÉGE ÁLTAL JÓKAINAK ADOTT DISZPOLGÁNI OKLEVÉL FELSŐ RÉSE.

JÓKAI LAKÓHÁZA.

Az epreskerti művésztelep legérdekesebb s valóban művészi kivitelű épülete az a velen-czi stylen készült ház, melyben az ünneplélt nagy költő lakik.

Feszty Árpádnak támadt az szerencsés ötlete, hogy eltérve a szokásos építészeti sablontól, egy minden tekintetben kiváló alkotással gazdagítsa a művésztelepet. Többször tartózkodván Velenczében, tanulmányozta a kisebb paloták építészeti stílusát. Egyes részleteket lerajzolt, sőt a mennyeire lehetséges volt, megszerzett a már romlódozó palotákól oly értékes és használható kisebb darabokat, melyek a modern építkezés keretében felhasználhatók. Ilyen például két kő-oroszlan, néhány ablakdíszítés, ajtó, ajtó-félfák, kilinsek s a műterem berendezésének számos darabja. Feszty kis mintát készített előbb papírból s ezt adta át az építésznek. Ennek alapján építették a modern kényelem minden igényeinek megfelelő lakóházat.

A földszinti részt Feszty lakása s műterme foglalja el, míg az emeleten *Jókai* lakik. A szépen ápolt kert, dúsan tenyésző növényzettel, a jó házi asszonyt dicséri. Különösen szép nyáron át a vadszőlővel dúsan befuttatott pergola (faszervezetű alkotmány), mely a verandán ülőket, az utczán járó-kelő elől rejtli el.

Zala György és Donáth Gyula művészi alkotásaikkal díszítették az épületet. Zala byzanti stylen tartott csoportosított mintázott; Donáth egy velencei szerelmi idyllt.

A verandán át belépve, az előszobába nyitunk. Szemben a műterem, jobbra a lakószobák nyílnak. Nagy, tágas műterem, a legnagyobbak egyike a fővárosban. Hatalmas ablak a tárgyak s művészi alkotások egész seregét világítja meg. Kisebb vidéki múzeumnak elég volna az, mi itt a legteljesebb művészi rendtelenségben ideiglenesen elhelyezve van. Egyik oldalát magas karzat foglalja el, a mely az emeletre, *Jókai* lakószobájába vezet.

Ha már egy műtermet a maga közvetlen éredekességében nem könnyű dolog leírni, mennyivel nehezebb az olyan pár lakószobájánál, mint a minő Feszty Árpád és neje, *Jókai Róza*, kik mindketten oly kiváló művészek.

Nem is kísértem meg, csak épen azt a hástást adom pár szóval, melyet reám gyakorolt. Valami csodálatos hangulat, kifejezés van minden tárgyon; mintha mindemez élettelen holminak lelke volna. Oly érdekesek, oly összetartozók, sokféleségükben is oly egységesek. Elnézéledhetünk negyedórákig egy-egy szobában s mikor azt hisszük, hogy mindent láttunk, ime megint és megint fölfedezünk valami újat.

Vannak dúsgazdag emberek, kik mindent megszereshetnek, fényes, ragyogó tárgyakkal tölthetik meg lakásaikat s mégis hiányzik az a bizonyos valami, mely a tárgyaknak életet ad: a művészi szellem s a finom, művészi ízlés.

Ez itt igazán *Jókai*hoz illő lakás!

K—ny O—n.

A MŰVÉSZEK JÓKAINAK.

Diszes szekrényben hetvennél több magyar művész és művésznő rajzát és festményét adják át *Jókai*nak az ünnepély alkalmával. Szép és érdekes művek egész sorozata, melyek többnyire a nagy költő műveiből ábrázolnak egyes jelenségeket; oly ajándék, mely méltán örvendeztetetheti meg a nagy ünneplést.

Művészeink legkiválóbbjai nyitják meg a sort, köztük régi jeles művészeink, *Barabás Miklós*. Régi barátság fűzi *Barabás* *Jókai*hoz. Ösmeretségük felszabadul idősébe s a változó idők során ma is az, a mi volt hajdanában.

Felejthetlen s a költőnek bizonyára igen kedves jelenetet örökített meg *Barabás*, a hatvani-utczában a *Landerer* és *Hackenast* nyomda kapuja előtt tolong az esernyős sokaság. Ott látjuk *Jókai*t, *Petőfi*t és *Vasvárit*. Közökben tartják *Petőfi* *«Talpra magyar»*-ját. A

mult elevenedik meg szemünk előtt, a márcziusi napok lázas izgalma érezzük. Minő kitünően van jellemző az akkori Pest népe. A polgár, a hivatalnok, a paraszt, s e csoportosulások nélkülözhetlen alakjai, a cipészgyerekek, — mindannyian «tisztelt polgártársak». Közökben áll *Jókai* s ez elmekezeset szavakat mondja. «Ez az igazi forradalmár nép! hogy félti egy kis esőtől kalapját, kabátját, ... hát még a bőrért!» Erre az ezernyi esernyők lecsukódnak s a tisztelt polgártársak nagy tömege vitézül börtör ázik.

Zichy Mihály remek kivitelű vízfestvénye *Jókai* «Véres könyv»-ének «Fegyvertelen» című beszélyét illusztrálja. Ki ne emlékezne a cserkesz vezérre, kit adott szava köt, hogy harczi polgárral kezében soha sem fog a muszkák ellen. S e vezér beváltotta szavát. Nem harczi polgárral, hántott fűzavesszőjével vezette csapatait s a halál ott tartotta legdusabb aratását, hol a fehér vesszős alak megjelent. Ez élettelen, mozgalmas alakok jellegzetesen vannak megörökítve s a hatalmas kaukázusi tájkép majdnem mithikus világot tár a köznapielethez szokott szemünk elé.

Vörös krétával, mesteri biztos kézzel rajzolt *Beuczur* Gyula egy érdekes satyr fejet. A szeméből élet s vonásaiból játéki kedv árad a néző felé. Úgy emlékeztet ez igénytelenül papírra vetett rajz a régi nagy mesterek alkotásaira.

Hangulatos művészi alkotással járult *Vastagh György* az ország ünnepeltje elé. Pusztázó betyárt látunk tízes ménen, borongós alkonyatnál, a mint a végtelen síkságon halad. Mint egy régi népdal busongó akkordja, úgy kapja meg lelkünket e mű. Izról-izre magyar s e pár barnás tónussal egy kész festmény hatását éri el a művész.

A vízfestés egyik kitünő mestere, *Keleti Gusztáv*, virtuoz esetével a *Jókai*nak oly kedves *Balaton* regényes tájképeket festette le. Egyszerű, nagy stylen, finom művészi érzéssel s az érett művészet biztos tudásával, mértföldekre terjedő kilátást tárt elénk. A múltak emléke, mint borongó sejtelen vonul át lelkünkön e mű szemléleténél s önkéntelenül is fájlanunk kell, hogy oly ritkán van alkalmunk *Keleti* jeles alkotásaiban gyönyörködni.

Kacziány Ödön

1812. x. Estbe 14^h Augustus Lepten
Hazaügyi elvise in ^{Belgrád} József
15. Pulaj Maria ^{Belgrád} Kőrösi
1814. x. Estbe Majusnak 3^h nagjain P.
Kész az estbe Magyarok K.
Koly - Josef - mag hiept 4^h egy
1816. x. Estbe Kőrösi egy kis Leányunk
15. Februári is 17^h meg. hieptedevor
Ciszternek.
1818. x. Estbe Kőrösi egy kis fiam 20.
Februári, is 26. ejusd meg Kőrösi
Lajosmal. - eren Kőrösi fiam meg
Köl December 1820. x. Estbe
1822. x. Estbe Kőrösi egy kis fiam ^{Belgrád}
L. Br. meg. Kőrösi Lajosmal
meg. hiept April 27. hiept 1823. x. Estbe
1825. x. Estbe Kőrösi egy kis fiam meg Kőrösi
Kőrösi Kőrösi

JÓKAI ANYJÁNAK BIBLIÁJA.

A gyermeki kegyelet mind maig megőrizte s ép állapotban megtartotta azt a bibliát, melyet Jókai Mór atyja, Asvai Jókai József 1812 augusztus 14-ikén kötött házassága alkalmából ajándékozott déle párjának, Pulya Mária anyjának. Hogy még mint menyasszonynak, vagy már mint feleségnek adta-e ezt az ajándékot, az nincs följegyezve, de a nevek és az évszám nyomtatott betűkkel örökítvék meg a czimlap alján ekképen: «J. J. PULAY MÁRIÁÉ MDCCCXII».

A biblia Károli Gáspár fordításának az a nyolczadrét alakú szép kiadása, mely «Ultrasztantában» nyomtatattatott «1765-dik esztendőben.»

A kemény bőrkötésű szent könyvnek elejére is, végére is egy-egy levélnyi tiszta írópapír van beillesztve. Az első levél első lapjára 1817 december hónapban a reformáció háromszázadik évfordulója alkalmából Komáromban tartott istentisztelet leírását iktatta be Jókai József ekképen:

«A Reformációnak jól tévő áldott fénnyel feltett szent 1517-ik Esztendőben, melynek harmadik százados ünnepe Komárom Városában, az Isten eránt való háladáatos buzgósággal ünnepeltetvén, predikációt mondott, ez idő szerént nagy tudományú, ugyan komáromi Ref. Predikátor, Tiszt. Kolmár József Úr: — a Szent Letzkét vette Jelenések könyve 3-ik R. 7-dik versétől fogva (kivéven a 9-ik verset, a mely fontos tekintetnél fogva a Textusba fel nem vétetett) a 13-ikig; igen dűsös és jeles predikáció volt, én magam is jelen voltam, és tellyes szívbeli örömmel halgattam. Ekkor egyesültek össze Németországban a két különböző szertartású Protestans-felek; adja a Mindenható és Okos Teremtésében gyönyörködő Sz. Úr Isten, hogy a következő Százados ünnepét a boldog Reformációnak, minden Keresztény és még most különböző Felek együtt, és egyforma czélú örömmel innepeljük, sőt még a most Pogányi setétségben állókön is könyörüljön az Egék Ura, és küldje hozzájuk az ő Menyeyei világosságának meg gyűjtött Lobogó fákláját. Irám Komáromban, 1817-ik Esz.-ben December Hónapban.

Ásvay Jókai József m. p. ez idő szerént Hites Prókátor és Fiscalis.»

A könyv végén levő ilyen írópapírra házassági egybekelését és öt gyermekének születése s keresztelése idejét, valamint a keresztelésben adott nevet jegyezte föl a gondos családó. Ezt a lapot hű hasonmásban mutatjuk be az olvasóknak.

Az utolsó, vagyis Jókai Móra vonatkozó adat betű szerinti olvasása ez:

«1825. febr. 18-kán született Fünk 20-kán megkereszteltetett Mórícznak.»

Ime a teljes hiteli bizonyága annak, hogy mikor született Jókai Mór.

A «VÉSZMADÁR.»

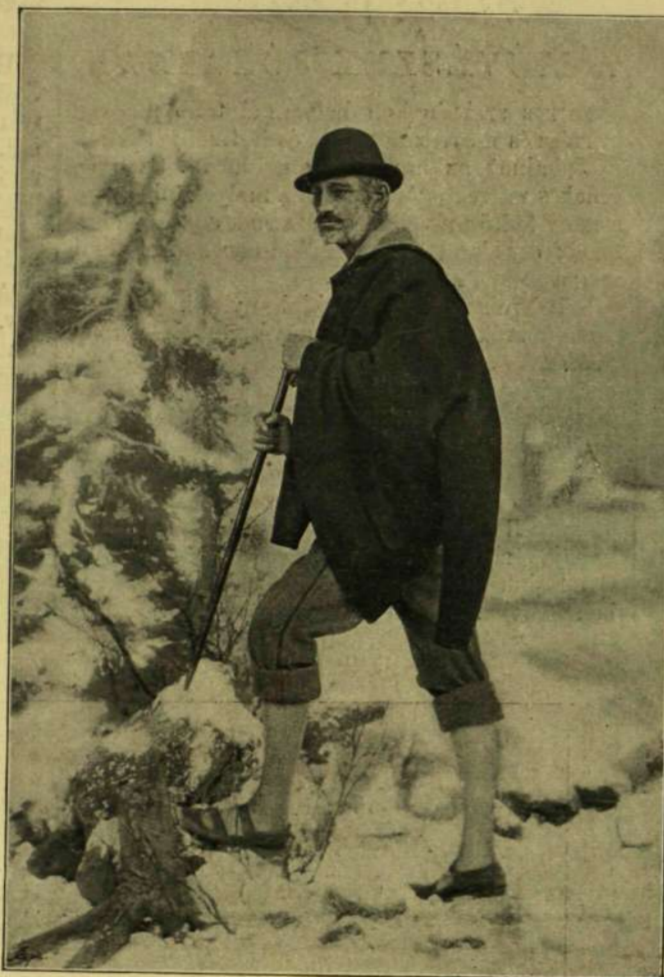
1886 nyarán volt. Innen-onnan nyolcz éve lesz. Málhám csomagoltan állott, Svájcba készült, midőn egy pályatársam toppantott be hozzám még az egyetemi időkben. «Neki egy vityillója van a Balatonon, tekintsek be hozzá két napra útközben.» Betekintettem, elmaradt a svájci út s a Balatonon maradtam négy hétig. E négy hét egy napja jut most eszembe — az ott elmúltak között, rám nézve a legemlékezetesebb. A vityilló egy három házikóból álló bohém-tanya közepén kedélyes fészek volt. Gazdája akkoriban még szintén a Múza szolgálatában állt, s a szomszédos két házban is daloltak. Egyik oldalunkon egy bariton lakott, a jobb szomszéd meg Endrődi Sándor volt. Verőfényes idő járt; a vityilló verandája keletnek feküdt, ugyszólván közvetlen a parton; sütkérező lubiczkolással telték napjaink, és vitorlakészen horgonyzott házuk előtt a «Vésmadár».

Ez a «Vésmadár» juttat eszembe egy napot abból az alkalomból, hogy koszorús költőnek az egész ország osztatlan melegséggel nyújtja a babért. Szegény Endrődi Sándor, mennyi gyötrelmet okozott neki az a nap! Pedig az neki

örömnapja volt. Veszprém piacának szárnyasait, esemegéit halomra gyűjtötte arra a napra. Kereszteltek a házánál és Jókai volt a keresztapa. Jókai a nevelő, s leányával a «Vésmadár»-on volt Eörsre jövendő és Sándor a keresztelés megelőző napon már fölszerelten várta hajójával Fűreden a keresztapát.

Felvirradt a nagy nap; az ünneplő házban pattogott a tűz, és sütöttek-főztek a lakzira; mi meg kedélyes házikónk verandáján üldögélve egy távesőre függesztettük szomjunkt időként. Kis órai útjáról tíz órára vártuk a «Vésmadár»-t s déli harangszóra volt kitűzve az ünnepi ebéd. Tíz óraker a mi üvegünk a «Vésmadár»-ról még nem adott hírt; elsevegtünk tizenegyre, tizenegyre a «Vésmadár»-nak nem volt nyoma még. Kondult a felső-érsi déli harang, de a «Vésmadár»-ról semmi hír; a szorgos háziasszony nyugtalankodott, a szakácsné zsemlélt, az óra egyet ütött, de a táveső nem tudott a «Vésmadár» nyomába vezetni.

Szegény Sándor! Hogy szötte arany álmaid erre a napra. Jókai soha se ült vitorlás hajón. Neki jutott a szerenese, hogy őt Yachtjával Eörsre röpitse. Hogy imádkozott az istenekhez:

Wörishofeni fénykép után.

JÓZSEF FŐHERCEG WÖRISHOFENBEN.

nehogy háborgást árasztanak a Balaton széles hullámaira! Kérelme teljesítésében túlkégyesek voltak hozzá az istenek.

Nem emlékezem szélesenedebb időre, mint az, a mit az az emlékezetes keresztelő hozott. Tikasztón sütött a nap, páras, mozdulatlan volt a lég, s a hullámos Balaton az élettelen víz benyomását tette reám. Affajta pihenő hangulat ült a színén, mint mikor a jószág delel a napperzselte fűvön. A mi látósvünk egy végtelen sima tükör csillámát mutatta nekünk.

Hogy rövid legyek, a boldog apa nem a «Vésmadár»-on hozta Alsó-Eörsre a keresztelést. Úgy kettő tájt egy csónakfélét fűdöttünk fel a messzeségben. Lassu haladással tartott mifelénk. Egy kis félóra mulva felismertette alakjait a látósvünk. Ők voltak. A keresztelési lakzi vendégei, háromkor kövte ki Sándor háza előtt.

Hogy hányszor huzták s egyengették egymásik vitorlájukat az úton, hogy hányszor indult ellentétes irányba a Yacht, hogy miképp vesztegelt csökönyös megállással, a bolygó hollandi kétségsbe esésére a «Vésmadár», s hogy miképp bocsátották vizre végmentőjüket, a sarkát; nem írom meg; azt megírta ő maga, és megírta mesteri tollal a mi ünneplésünk is.

Én csak azt az önző élvezetet akartam megszerezni magamnak, hogy a mint ők megállapították, mi volt ebben a csónakra szorult yachtozásban rájoknézve emlékezetem, megállapíthatam én is a magamra nézve emlékezetem.

Engem ez a keresztelő hozott össze először Jókai-val.

Futólagosan beállítottunk hozzájuk a lakzi után mi is. Ő arra nem emlékezhetik. Én nagyon élénken emlékezem. Szélid, jószágos tekintete most is előttem áll. Én egy régi, még a komáromi iskolás korra visszavivő jó ismerősömnek hódoltam, mikor kezét szorított velem és úgy találtam, hogy a magán érintkezésben való keresetlen egyszerűsége teljes összhangban áll tollának varizserejével.

Most, hogy a visszaemlékezés révén meglevenül előttem annak a kis társaságnak minden egyes alakja: ő az egyetlen, a kin nem változtatt az idő. Örömeinek, bajának megosztója: a szavaló művészet fénye azóta örökre néma lett; sugár magas leányuk a boldogság révébe hajózott; a kis fücska szélid, törékeny, szenvedőnek látszó édes anyja végleg elpihent, s a kis házikó gazdát cserélte: csak a keresztapa maradt meg örökké ifjúnak. Arany-kedélye, óriási munkaeereje, és gazdag képzeletvilága ma is kimeríthetetlen forrás ötven év után. Adja Isten, hogy hazánk büszkségére még nagyon sokáig az legyen! SZÜRY DÉNES.

JÓZSEF FŐHERCEG WÖRISHOFENBEN.

Nem rég ünnepelel nemzetünk József főherceg 60-ik születésnapját. Ez életszak, melylyel más embereknél rendszeren az öreg kor kezdődik, ő Fenséget szellemi és testi erejének teljében találta. Erős szervezetén kívül edző foglalkozásainak, természetes, egyszerű életmódjának, fenséges családja szerető gondoskodásának és saját nemes lelke szép harmonizálásának köszönheti e viruló állapotát.

De a haladottabb életkorban a nehez szolgálat és fárasztó hivatalos körutak mégis csak érintették kicsit a főherceget erős szervezetét és idegzetét, s ekkor ő Fensége ismét azon életelvez fordult gyógyulásért, melynek köszönhetette eddigi jó viruló állapotát: a természetes élet- és gyógy-móddhoz. S a wörishofeni lelkész, a derék Kneipp Sebestyén, edző, erősítő és gyógyító eljárását tartotta legbiztosabbnak, annak vetette alá magát. Mindenkor természetes életmódján nem kellett változtatnia. A víznek ő Fensége mindig barátja volt. Acsúthi gyönyörű pásztián nagyon jó mezt-láb-járás esik. A kúra pompásan folyt. A nyáron meglátogatta Kneipp páték a Margit-szigeten fenséges hívét, harmatos fűben, vízen állhatatos követőjét. S a müncheni családi örömnep után a főherceget átrándult a szomszédba, Wörishofenba, s ott a jószágos páter személyesen kúrálta ő Fenséget.

S a kúrának kitűnő hatását ő Fensége nem győzte eléggé dicserni levelben és élő szóval egyaránt. Valóságos apostola lett a Kneipp-féle természetes élet- és gyógy-módnak.

S hogy a kúrával az edzettség mily magas fokát érheti el az ép szervezetű ember, igen szemléltetően mutatja az itt közzétett wörishofeni fénykép. Hangulatos, jellemző téli kép ez. A háttérben a sokat emlegetett bajor község jellegzetes tornyai tűnnek ki a távolból. Az előtérben a főherceget déleceleg alakja látható. Magatartása és ábrázata erőt és egészséget mutat. Könnyű kabátját panyókára vetette. Pálézája hóbortította fényő-csoportot érint. A talajt arasznyi hó fedi, s ebben áll ő Fensége. Nadrágja térdig fel van gyűrve s azon alól lábán nincs egyéb, mint könnyű szandál. S e képhez hozzá kell gondolni, hogy Wörishofenben november közepén 14° R. volt a hideg.

Budapesten is megalakult decz. 3-án a Magyar Kneipp-egyesület, s a Margitszigetet tűzte ki működése területéül, s kiváló gondot fog fordítani a szegények ápolására. Ő Fensége elfo-

gadta a védnökséget, s a tagok számára a Margitszigeten a legnagyobb kedvezményeket biztosította. Nonquis.

AZ OROSZ TRÓNÖRÖKÖS PÁRDU CZ-VADÁSZATON.

Az orosz trónörökös az európai fejedelmi családok ifjainál újabbán szokásossá lett nagy útját 1890—91 években tette meg, s bár ezt a kezdetben földkörülínek tervezett nagy útát félbeszakította az, hogy a trónörökös ellen Japánban egészen váratlanul merénylet történt, az utazás mégis igen vezetés volt, mert csaknem egész Ázsiára kiterjedt; annak egyes kevésbbé látogatott vidékeit is érintette. A nagy utazásról a trónörökös egyik kísérelője, Uchtomsky herceg, ismert orosz költő, nagyobb munkát írt, mely Karasin híres orosz festőnek csaknem másfélszer rajzával két vasok kötetben jelen meg egyszerre orosz, német és francia kiadásban. Ebből a nagy díszmüzből, mely körülbelül hatvan füzetben jelen meg a lipsei Brockhaus F. A. cég kiadásában, mutatjuk be a jelen képet is, mely azt a jelenetet ábrázolja, mikor a trónörökös Kelet-Indiában egy három éves szép párducot lelött.

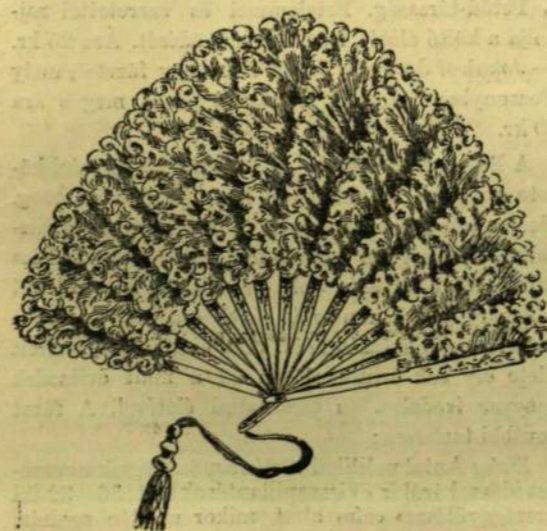
Kelet-India még ma is valóságos Eldorádója a vadászoknak. A kisebb vadakat nem is említve, párduczok és tigrisek oly nagy számmal fordulnak elő, hogy némely vidéknek valóságos csapásai. Nem egy tigrisről foljegyztek itt, hogy százával ölt meg embereket, s annyira megszerette az emberhúst, hogy más állatot már csak szükségből evett. Sokszor megcsik, hogy e vadak, ha az éhség hajtja őket, az emberi lakásokat is megtámadják s az utcákról ragadják el zsákmányukat. A szegény benszülőttek az ily veszélyes vadállatok ellen jóformán tehetetlenek, de még a gyakorlott vadászok is életveszélynek teszik ki magukat, ha tigriseket üldöznek. Nem így a fejedelmek. Ők legtöbbször nagy kényelemmel, elefántok hátáról lövik le a hajtók ezrei által közlelőbe kergetett állatot, vagy ha kiállanak is a sikra a vad ellenséggel szembe, helyzetük biztosítva van. Az orosz trónörökös is ily kényelmes vadászathat vett részt nem egy ízben, s így nagy számmal hozta haza a vadász diadaljelvényeket.

A TÉLI DIVAT.

Páris, 1894. január elején.

Párisban mai napság még a divat mindenhatósága is teljesen orosz hatás alatt állván, csak orosz szabású muzsik-zubbonyokat, orosz bundával bélelt felöltőket és köpenyeket viselnek. Első rendű éttermekben orosz kaviárral, füstölt hallal és orosz szomvárbán főtt teával kínálják meg az embert. Ellenben az orosz főúri női világ egy hajszálnyit sem engedett eddigi divatszokásából, sőt határozottan arra szorítja a szabókat, hogy a női ruhák szabását minél inkább alkalmaztassák az ó-orosz viselethez. Ez leginkább azért történik, mivel a csárna, valamint a császári család női tagjai is a nemzeti viseletet pártolják, habár ruháik Párisban, Berlinben készülnek is.

A francia arisztokrácia most XIII. Lajos korabeli szabású estélyi és bali ruhákat kezd viselni, melyekben a Medici Mária korabeli olasz divat, az egykoru Anna királyné osztrák-német izlésével nagyon érdekes vegyülettel egyesül. Amde ezt a költéséges divatot csak dűsgazdag emberek utánozhatván, egyelőre még az orosz-francia viselet járja. A minap

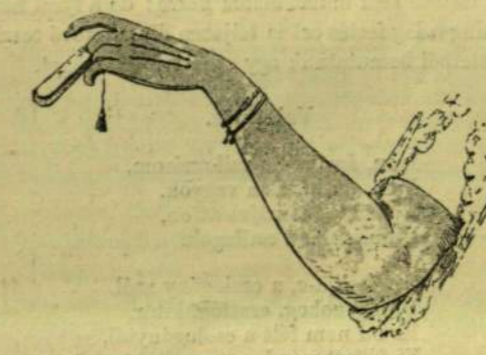
Marabut-toll legyező.

Fehér kasmirből készült színházi felöltő fehér mongoliával prémezve.

Estélyi-öltözék halvány rózsaszínű kreponból.

Tizenhatgombos svéd bőrkestyű.

kerülő után már többnyire foszlányokká tépődnek. Az efféle Crêpe de Chine ruhákért soha sem testhez simuló s így még a legszebb természet is elcsúfítja, holott a selyem minden ízében kiemeli az alakot.

Dívathölgyeink nagyobb részét a zordon időjárás sem riasztja vissza a kórvidászatokról, melyeken angol ismételő puskákkal fegyverkezve, a fázacónk és nyulak pusztításában élénk részt vesznek. Ilyenkor az orosz muzsik-szabású zubbony, gesztenyeszínű bársony-melény, bőrvő és sötét bársony-szoknya járják. Érdekesnek elég érdekes az ily hölgy kintzése, de csakis a vadászat megkezdéséig, mert nem tudok oly hölgyet képzelni, a ki puskapor-füstöt, fekete arccal, csipőgő sártól, vagy portól borítva, szép lehetne. Ennél sokkal jobban illik egy fehér kasmirből készült, fehér selyemmel bélelt s mongoliprémmel szegélyezett színházi felöltő, melynek rajzát ennéll ide esatolom.

Délutáni theatra s így az ebéd és az estély közti időre való ruha-mintáknak nagy bőségében vasyunk. Sötétzsinű, könnyebb bársonyujakkal díszített Beugaline vagy Terra-Cotta ruhákban esetleg még a thea időn túl is maradhatunk, ha csak különösen pontosak nem akarunk lenni. Itt aztán az Empire-szabású rövid derék ugyancsak sok gondot ad, a mennyiben a rendkívül bő ujjakkal csak nagy nehezen fér össze. Alig hiszem, hogy a XV. Lajos féle szabást ezental a fogadó-teremből ki lehetne zárnai, mert hiába, az uszály ott helyén van s nélkül az egész tolelte mindig hiányos marad. Idősebb hölgyeket uszály nélkül nem is lehet elképzelni, és sokkal szivesebben nélkülöznek a falg vagy egészen kivágott derekat, mely gyakran Palmyra romjait juttatja eszünkbe. Minden esetre öröndetes jelenségnek tartom azt, hogy fiatal leányok most legfeljebb kétszer öltözködnek napjában, s akkor is minél egyszerűbb szabású és díszítésű ruhákban, csakhogy ezen üdvös szokást ott nem követik, hol arra leginkább szükség lenne.

Legyezők dolgában szalag és csipke-sorokból, valamint eredeti marabut-tollakból készült könnyű és nem igen nagy legyezők az elsőbbség. De ezeket csakis Londonból lehet hozatni igazán csinosakat. A struczoll most nagyon drága, ép úgy, mint a marabut, mely a matabélékkel való háboru miatt csak a délfoki gyarmatokból kerülhet Európába.

A svéd keztű, leginkább 16 gombbal, erősen tartja magát és minden más keztűt kiszorít. Itt már jóformán egyedül Párisra vagyunk utalva, habár legújabbán az angol keztűsők elég jól sikerült készítményeket hoztak a piacra.

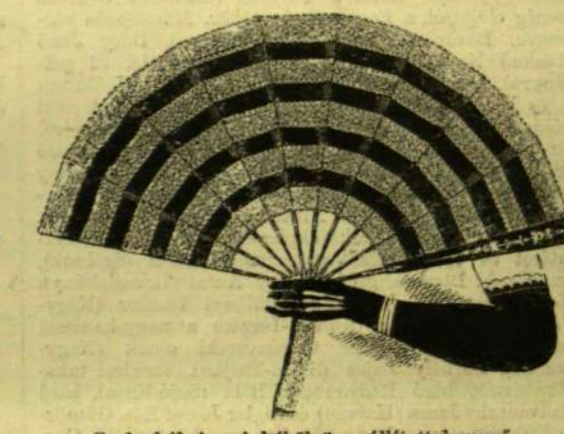
JÓKAI JUBILEUMA.

Jókai összes műveinek jubiláris díszkiadására január elején érkezett az ezredik előfizető. Ezer megrendelésre volt szükség, hogy egyrészt a nemzeti díszkiadás terve megvalósítható legyen, másrészt a jubiláris költő százezer forint honoráriumot kap-hasson.

Mint hogy az ezren felül még egyre érkeznek megrendelések a nemzeti díszkiadásra, a bizottság elhatározta, hogy csak január végeig fogad el előfizetéseket és így módot nyújt a száz kötet megszerzésére mindenkinék. Január végén kezdik az első kötet nyomását csak annyi példányban, a hány előfizető akkoráig lesz.

Az alkalmi kötetet, a melyről már megemlékeztünk, a küldöttségek a jubileum napján ingyen megkapják, míg a nagy közönség az ünnep helyén egy forintjával megvásárolhatja. Ebben a kötetben benne lesz mindazoknak az előfizetőknék listája, a kik december 31-ig a pénzt beküldték. Az előfizetők teljes névsora pontos czímmel a nemzeti díszkiadás első vagy második kötetében jelenik meg.

A jubileum napján a festők és szobrászok küldöttségileg üdvözlők a koszorús író. Beszéd kíséretében Zala György fogja átnyújtani a művészek ajándékát, egy remek faragott szekrényt, mely tele van a művészek munkáival. Mintegy száz aquarell, tollrajz, kréta-rajz és vázlat van a szekrényben.

Szalagból és csipkéből összeállított legyező.

A művészek ezenkívül elhatározták, hogy a jubileum emlékére a tavasszal gyönyörűen dekorálni fogják Jókainak svábhégyi nyaralóját és ott állítják fel a Zala György által mintázott nagyméretű Jókai-szobrot.

Az országos ünnepélyhez, melylyel egy nemzet tiszteli meg nagy íróját, hozzá járult a király is. Január 3-án az ő felsége melletti magyar miniszter, gróf Tisza Lajos megküldötte Jókai Mórnak a király legfelsőbb elismeréséről szóló okiratot, az alább következő levél kíséretében. A lepecsételt királyi üdvözlő levelet báró Eötvös Loránd, a jubiláris bizottság elnöke fogja az ünnepélyes ülés elején felolvasni.

Bécs, jan. 2.

«Kedves barátom! Kíváló örömmre szolgál, hogy legfelsőbb megbízásból nekem jutott a szerencse: ötvenéves írói jubileumod alkalmából ő felségének legkegyelmesebb jó kívánatait és az írói pályán kifejtett fényes működésedért való legmagasabb elismerésed neked, a mellékelt hivatalos okmányban átadhatni. Örömmre azonban lehangolólóg hat azon körülmény, hogy hivatalos elfoglaltságom folytán nem lehetek személyesen tanúja és részese az ünnepnek. A tollhoz kell tehát folyamodom — melyet, sajnos, távolról sem forgatok oly mesterleg, mint te — hogy, halványan bár, kifejezést adjon azon régi barátságának, őszinte tiszteletnek, melylyel irántad viseltem. A magyarok Istene tartson és áldjon meg hived

TISZA LAJOS.

A Jókai-ünnepet már több helyen e hó 4-ikén megtartották, így a soproni irodalmi kör is. E hó 5-ikén számos intézetben volt ünnepély felolvasással, szavalással. Az iskolákban, gimnáziumokban a tanulósg a nagy termekben gyűlt össze, hol a tanárok szóltak az ünnep jelentőségéről, Jókai érdemeiről, s felolvasások és szavalások egészítették ki az ünnepélyt.

Pompás szőnyeget készített nyolcvannál több előkelő nő Jókainak. A múlt év július havában Wohl Janka irónő indítványozta, hogy Jókait díszes szőnyeggel lepjék meg. A szőnyeg elkészítését felosztották egymás közt kockák szerint. Az egész terjedelme 6 méter hosszú, 4 méter széles, s antik perzsa minta után készült. Munkácsy Mihályné is kidolgozott egy kockát. A szőnyeget e hó 5-ikén egy küldöttség adta át Jókainak a lakásán.

A király a főkamarási hivatal utasította, hogy magánkönyvtára számára egy 500 frtos díszpéldányt rendeljen meg Jókai műveiből.

A nemzeti kiadásra még mindig érkeznek újabb és újabb előfizetők. Az ezredik előfizető Somogyi Nándor, a Révai-testvérek könyvkereskedésének tisztviselője. A belvárosi takarékpénztárban újabban előfizettek.

Kamer Mayer Károly budapesti polgármester, Futaky Gyula szerkesztő, az Országos Kaszinó, Bischitz Mór, Fernbach Antal (Zombor), Steindl Imre, az alcsuthi segélygyestület hivatalnokai, Szekesfehértváros város, Breznóbánya város tanácsa, Gyulafehérvár város, Nagy-Szombat város tanácsa, Veszprém városa, Gáll József főrendiházi tag, Ugron István (New-York), Nagy János országgyűlési képviselő, az ungvári főgimnázium Dayka-köre, Luppá Péter, Szvetóvár, Vidor, Szakoleza város, gróf Bombelles Lajos (Kis-Bozsza), Torda városa, Kacsokovics Zoltán (Mocsolád), Jankovich Gézáne (Geszti), Kapovári nemzeti kaszinó, Strelsky Sándor, a Kisfaludy-társaság, dr. Baumgarten Károly, dr. Kövér Kálmán, a Budapesti Mészáros Ipartestület, gróf Esterházy Miklós (Tata) a nemzeti díszkiadás egy őtész forintos amatőr példányára, Bárczay Gyula (Tiszay-Ecst), Nyiregyháza közönsége, Nagysepcsenyi Tiszay István (Kálócza), Kolozsvári kör, Haas Fulop és fia, Wekerle Sándor dr. miniszterelnök, Schulz Vilmos, Pucher József, Kunhegyes község közönsége, Gesztési járási Takarékpénztár Rézvényi-társaság (Kisbér), Pozsonyváros közönsége, a VII. kerületi állami főgimnázium ifjusági könyvtára, Kunzentmiklósi közbirtokosság, Kollerich Pál, Andrányi Lajos (Nagyvárad), a Bruckenthal B. féle múzeum (Nagy-Szeben), Dobsina város közönsége, Crouy-Chanel Endre gróf (Váca), Semsey László, Zaldos Ferencz (Szentest), O-Besse község előjárói, a Fogarasi olvasókör, Marostorda vármegye, Bavaniste község (Temesmegye), Döry Jenő (Tlaka), Nagy-Bánya városi takarékpénztár, (2 példányra), Máramaros-Sziget város (2 péld.), Hoffmann S. és W., a Gresham életbiztosító társulat budapesti fiókja, Köller Alajos, Popovics Jenő kuriai bíró, Schuler Frigyes, a dái vasút vezérigazgatója, báró Pónay Dező, Kovácsy Ákos és felesége szül., Derzsy Irma, hódmezővásárhelyi kaszinó-egyesület, Győr vármegye közönsége, Bedő Albert a magyar arisztokraták nevében, győri első takarékpénztár, tiszavideki hitelintézet és takarékpénztár részvénytársulat (Szolnok), esztergomi kaszinó, gróf Cziráky Antal (Lovászberény), Heves vármegye közönsége, Bölönyi Sándor (Nagy-Várad), Balsai Lajos (Káson-Impér) a nagykanizsai kaszinó, János Sándor törvényzéki elnök (Nagy-Szeben), Borbély Lajos (Salgó-Tarján), szemeczi takarékpénztár, báró Radvánsky Béla (Sajó-Karai), báró Radvánsky János (Hatvan) és Rigler József Ede, Gömör-és Kishontmegye, Csongrád vármegye közönségei, Ceg-

léd városa, Horthy István (Kenderes), Turonyi Biedermann Rezső (Szentagót), Szabó Fanny (Kun-Félegyháza), Eötvös Károly országgyűlési képviselő, dr. Wotafka Nándor püspök (Debreczen), Bartholdeiszky Antalné (Beled), Makó város Jókai-bizottsága, Fűtő Mihály (Hód-Mező-Vásárhely), Nagy-Szent-Miklósi Új Kaszinó, Veszprém vármegye közönsége, Temesvári Belvárosi Társaságok, Temesvár városa három példányra, Bács-Bodrog vármegye és a pozsonyi zsidóság két-két példányra ízetett elő.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Szalay Fruzina. Versek. Budapest, 1894. A kik a tehetségek örökletességét vitatják, mint fényes bizonyítékra hivatkozhatnak e szép kötetre. Kisfaludy Atalát a legelső helyek egyike illeti meg a magyar költőnk között és ime leányát, Szalay Fruzinát, már az első kötete után szintén a legjobbak közé számíthatjuk. Sok báj és üdőség van a költeményekben, a kedély és képzelet frissesége. Tavaszai verőfényben fűdünk, tavasz szellő csokolja arcunkat, madárdal csattog mindenütt s megcsap a virágok illata. E tartalomhoz a nyelv is többnyire lágy és dallamos, s a külforma — a mi a költőnknek nem a legerősebb oldala — alig hagy kívánni

AZ OROSZ TRÓNÖRÖKÖS KELETI UTÁZÁSÁBÓL: Párducz-vadászat Kelet-Indiában.

valót. Kár, hogy itt-ott magyartalanságot fordulnak elő a kötetben pl. «Meg lett zavara hirtelen». A nyelv tisztaságára a költészetben kétszeresen ügyelni kell. A 11 éves kis kötetnek valamivel több mint felét kisebb lírai költemények foglalják el, részint eredetiek, részint fordítottak. Különösen francia költőkből Hugo, Viktortól, Coppéétól, Sully Prudhomme-tól fordított több darabot, de számos német költőtől is, Lenautól, Geibeltől, Eichendorf-tól, stb. Fordításait könnyedség és csín jellemzi, a mi mindenetre arra mutat, hogy komolyan fogja fel hivatását. A kötet második felét egy hosszabb költői beszély tölti be. Félig Tennyson, félig Byron modorában írt elbeszélés ez. Erősen romantikus, meséjében sok ugyan a valószerűség, s a jellemek festése sem mutat biztos kézzel; de a lírai hűv és szingardag festés ezt is teljesen élvezhetővé teszi. A kötetből bemutatunk egy eredeti költeményt.

Vallomás.

Igen, ám hallja vallomásom,
Igen, én hűtelen vagyok.
Bűbájával a május áfion,
Csábítanak a csillagok!

Oh, hallja-e, a csalogány szól,
Ujong, zokog, csattog, kitor,
És én nem félt a csalogánytól,
Ki féltett minden gimplitől?

Pedig a lelkemen hat által,
És ujong és dobog szívem,
Ha felhangzik a csalogánydal
Az erdő árnyas mélyiben.

Remegve, szívdobogva hallom
Az erdő mélyeséges nesztét
És Ont nem is aggasztja valjon
Ez édes sutgó beszéd?

Emlékezzék a gerliczére,
Sok éveig volt fogva már,
S mi aztán elfeledtük végre,
Hogy szárnya van és hogy madár.

Lehet, hogy ő is elfeledte
Az édes szárnyalást talán,
Míg jött egy langyos május este,
Szellő járt, azt a csalogány.

S ő új életre kelve szinte
A régi vágat fölfele,
Csapongó szárnya messze vitte
A távol rengeteg felé!

Vigyázzon Karlin, úgy ne járjon
— Mint gerliczével — én velem,
Egyszerre csak kitérom szárnyam
És elrepülök hirtelen!

Mit, Ön nevet? Karlin vigyázzon,
Nem látja, ég, föld mint ragyog?
Bűbájával a május áfion,
Csábítanak a csillagok!

Jókairól több életrajz jelent meg az országos jubileum alkalmából. A Petőfi-társaság is adott ki egy füzetet, melyet Névy László, széptani író írt, s az Athenaeum-társaságnál jelent meg. Címe: *Jókai Mór*, ötvenéves jubileumára írta Névy László; kiadja a Petőfi-társaság. Értelemmel és szeretettel rajzolja a költő életét, irodalmi működését. Ára 25 kr. — *Jókairól* dr. Prém József is írt egy füzetet, mely Pozsonyban Stampfel Károlynál jelent meg s ára 20 kr.

A Budapesti Szemle új folyamának januári kötete nagyobb tanulmányok közzétételével jelent meg. Benne van a szerkesztőnek, Gyulai Pálnak a Kisfaludy-társaságban bemutatott esszé-e is Lukács Mór-csíról, a társaság volt elnökével, e nagydémű «literary gentleman»-ról, kinek érdekes, az irodalomért és művészetekért való buzgóságban eltelt élete oly sok érintkezésben áll a múlt évtizedek magyar irodalmi és társadalmi életével. A füzet további tartalma:

Zichy Antal politikai történelmünk egyik nevezetes idősakáról ír «Visszapillantások az 1836—32-iki országgyűlésre» cím alatt, mikor szintén egyházi kérdések, vallási ügyek foglalkoztatták az elméket és

kedélyeket. A harmadik közlemény *Haraszti Gyula* jellemzése a nagy olasz művésznőről, Duse Eleonóráról. *Wertheimer Ede* pedig cikksorozatot kezd meg «*Rainer főherceg magyarországi utazásáról*», a főherceg kiadatlan naplója alapján. A főherceg 1810 nyarán tett nagyobb utazást Magyarországon, s mindenről, a mit látott, följegyzéseket tett. Elmaradottságot talált mindenfelé, s a ki ma olvassa az egykori benyomásokat, megfőlhethi, mily átalakuláson ment át ez az ország azóta. Elbeszélést egy régi írónktól, *Vadnay Károlytól* közöl a kötet «A ruszinkai postásnő» címűt; *Lévay Józseftől* «A nagy-mama emléke» című szép költeményt, s *Miczkievicz Adám* lengyel költő krími sonettjeiből nyolczat, *Béry Gyula* fordításában. *Than Károly* jeles tudósunk «A chemiai affinitásról» czímen dr. Pinerua, a santiagoói egyetem chemia tanárának megnyitó beszédét ismertetés és kritika olvasható *Katona Mór* «A magyar családi hitbizománya» művéről *Joób Lajos*-tól; *Ferenczy F.* «A tündöklő csúsz» című novellakötetéről; *Gyulai Pál* pedig a «Nyelvőr»-nek válaszol. A «Budapesti Szemle» előfizetési ára egész évre 12 frt, félvésre 6 frt.

Beniczkyne válogatott regényeiből a második sorozat indult meg, mely a «*Családi hagyomány*» regény közzétételét kezdi. *Kiadja Singer és Wolfner* könyvkereskedése, s egy füzet ára 25 kr.

Sorsolási évkönyv. A «*Mercur*» az 1894-ik évről is kiadta azt az évkönyvet, melyben az eddig 1893.

parasztot személyesített. Nehány csinos dal van a darabban, melyet *Bokor József* karmester szerzett.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda január 3-án rendkívüli közgyűlést tartott *Arany László* elnöke alatt, melyen *Jurany Vilmos* igazgató elhunytá fölött a közgyűlés részvétét fejezte ki. Ezután az igazgatóság üresedésben levő helyeire történtek meg a választások, s igazgatókú megválasztottak egyhangulag *gróf Pallavicini Ede* és dr. *Heinrich Gusztáv* egyetemi tanár.

A történelmi társulat jan. 4-iki ülésén *Pulszky Ferencz* elnökelt. *Szilágyi Sándor* főtitkár három új 100 frtos alapító- és 40 évfajtagot jelentett be és előterjesztette a pénztári kimutatást, a mely szerint az év végén 1165 frt volt a pénztárban. Ezután *Érdújhelgyi Mihály* tartott felolvasást e czímen: «A karlócazi patriarkátus és a boszniai gör. kel. egyház.» Az értekezést az a hír szűlte, mely két hónap előtt a magyarellenes szerb sajtóban merült föl, hogy a boszniai és hercegovinai szerb egyház a belgrádi, vagy a csetinjei érsekség alá tartozik. A felolvasó arra a következtetésre jut, hogy a jelen viszonyok ellentétben állanak a történelemmel, s a boszniai gör. keleti egyház a karlócazi patriarkha kormányzása alá helyezendő.

A MAGYAR MŰVÉSZEK ÁLTAL JÓKAINAK ÁTADOTT ALBUMBÓL. — Balatonparti tájkép.

decz. 31-ig) be nem váltott sorsjegyek kimutatását közli. Mily sok az ily sorsjegyek száma, az is mutatja, hogy 121 oldalnyi könyv kell följegyzésükre. Ára 50 kr.

Munkácsy Mihálynak a műcsarnok téli kiállításán levő régbib, de azért most is nagyhatású és kitűnő festményét «*A teps-csinálókát*», gr. Károlyi Sándor megvásárolta. A hírneves művész elsőrendű alkotásai közül ez az első, mely hazájában maradt.

A népszínházban decz. 30-ikán «*A szege di boszorkány*» című új népszínmű került színre először. Szerzője *Fenyéri Mór*, a népszínház tagja. Egy pár mulattató helyzet beszél a szerző tehetségéről, s játszható szerepek mutatják, hogy ismeri a színpadot.

A népszínmű jobban indul, mint a második felvonástól kezdve folytatódik. Az első felvonás sal a szerző kimerül. A szege di boszorkány egy szép paraszt leány, a ki után bolondulnak. De mivel az apja olyanhoz akarja férjhez adni, a kit nem szeret, felszökik Pestre s itt egy tésztagyáros-hoz áll be gazdasszonynak. A tésztagyárosnak sorsa az, hogy bele bolondúl, de a szép boszorkány szíve sem maradt illetetlen. Ne nyomára talál a völgyégy, feljön Pestre, megzavarja a kis boszorkány boldogságát, konkolyt hint közé és a tésztagyáros közé. A második és harmadik felvonásban alig történik valami, ez csupa epizódokból áll, de egy pár mulattató a közönséget. Végre bekövetkezik, hogy a szép boszorkány és a tésztagyáros fölismerik a valódi helyzetet, kibékülnek és jól végződik minden. A főszerepet *Blaháné* játszotta; maga *Fenyéri* egy bibliai czífraságokkal beszélő

A párisi magyar egylet elkészítette egyik legbuzgóbb tagjának, *Bertha Sándor* jeles zeneköltőnek arcképét, s azt ünnepélyesen leplezte le. Volt lakoma, számos felköszöntő, aztán zeneestély, melyen *Halász Marika* czimbalmozott, *Bertha Sándor* zongorán kísérte *Adorján Jenő* hegedűművészt, *Schwarz Lajos* zongorázott, *Telkes Aladár* szavalt. Az ünnepélyen jelen volt *Goblet* volt francia közoktatásügyi miniszter is.

MI UJSÁG?

* A «*Vasárnapi Ujság*» januárban belépő új előfizetőinek, ha ez iránt kiadóhivatalunkhoz fordulnak, ingyen megküldjük *Jókai Mór*nak *Horovitz Lipót* festménye után készült nagy alakú arcképét, mely múlt évi utolsó számunknak külön melléklete volt.

József főherceg és családja Budapesten. *József főherceg* és *Klotild hercegnő* és a hó 4-én *Alcsuthról*, *József Agost főherceg* és *Angusztia főhercegné* *Fiuméből* Budapestre érkeztek. A Jókai-jubileum alkalmából rendezendő operabál vedőnkötőt *Klotild főhercegnő* vállalta el. A család a budavári palotába szállt, a hol *László főherceg* lakik.

József főherceg udvarmestere. Az operaszínház intendáns-helyettese és igazgató-tanácsosa, báró *Vécsey Sándor*, *József főherceg* udvarmesterevé nevezették ki, az elhunyt b. Nyáry helyére. B. Vécsey az operaszínházról viselt tisztjéről, melyet nagy buzgósággal töltött be, lemondott.

Az operaszínháznál b. Vécsey távozása után az intendáns helyettesítését elválasztották a jogtanácsosai működési körtől. Miután az operaház egy pillanatig nem lehet jogi tanácsos nélkül, báró *Vécsey Sándor* utódjául *gróf Zichy Géza* intendáns dr. *Hets Odón* fővárosi ügyvédet nevezte ki, a kinek kinevezését már felterjesztette a belügyminiszterhez jóváhagyás végett.

Utazó főherceg. Alig érkezett vissza világhírű utjáról *Ferencz Ferdinánd főherceg*, most őcsese, *Ottó főherceg* indul hosszabb utra. Harmadfél hónapra tervezett útját, a mely leginkább a keleti országokon vezet keresztül, január közepén kezdi meg. A főherceg feleségével, *Mária Jozefa főhercegnő*vel és a fiával e hó 2-ikán reggel utazott el *Cannesből* és január 12-ikén száll *Brindisiben* a *Triesztből* érkező «*Afrodite*» *Lloyd-gőzösré*, a mely *Alexandriába* viszi. Innen *Kairóba* megy, a hol január 23-án kezdi meg egy új *Cook-hajón* nilusi utazását. További útjában valószínűleg bejárja *Palesztinát* is, esetleg *Afrika* belső részeibe rándul. Az *Indiába* tervezett utazás azonban elmarad.

Az új műcsarnok számára a városigetben, az *Andrássy-ut* torkolata mellett kért 4000 négyszögölnyi területet a főváros pénzügyi és gazdasági bizottsága pártolólag terjeszti a közgyűlés elé. A terület 30 évre engedték át, s ha addig újabb egyezkedés nem történik, újra visszazár a város tulajdonába.

A nemzeti múzeum könyvtárának új igazgatója. A közoktatásügyi miniszter dr. *Féjérpataky László*t, az akadémia rendes tagját, egyetemi magántanárt és ismert jeles történettudósunkat nevezte ki a nemzeti múzeum könyvtárának igazgatójává. Eddig a múzeum levéltár őre volt. A tudós, kinek e díszes állás jutott, még fiatal ember.

A költő özvegye. Néhai *Vachot Sándor*, a szomorú véget ért költő özvegye, szül. *Csapó Mária*, a *Bánffy*ak ősi várában, *Alsó-Lendván* éli agy napjait. Irodalmi műveiből ismeri a magyar közönség a finom műveltségű nőt, kinek körében a régebbi évtizedekben sok író megfordult. Ismerheti a közönség *Petőfi* leveleiből is. Az ő huga volt a korán elhunyt *Csapó Etelka*, a kit *Petőfi* a «*Czippus-lombok*»-ban megénekelte. A sok megpróbáltatáson átment özvegy, kinek férje sokáig előhalott volt, most elvesztette szemévilágát. Folytonosan írt, s nagyon megerőltette szemét. De lelkének ereje nem hanyatlott, s unokája *Györfly Ilona* társaságában most is gyakran lehet látni, a mint kisebb sétákat tesz. Még irodalmi munkásságát sem hagyta abban s emlékeit unokájának mondja tollba.

— A «*Budapesti Szemle*» előfizetési felhívását, mely lapunk mai számához van mellékelve, olvasóink szíves figyelmébe ajánljuk.

HALÁLOZÁSOK.

Göndöcs Benedek, pusztaszeri apát, békés-gyulai plebánus, meghalt *Gyulán*, jan. 4-ikén szívizélhűdés következtében. Sokan ismerték országsszerte az egészségtől duzzadó derék papot, ki jóakór lelkesedéssel fogott sok jó terv végrehajtásához, szerette a népet, szenvedélyesen űzte a méhézetet, s föl emelte szavát közügyekben, ha pedig kellett, irt is mellette. Így a mellett is, hogy a honfoglalás történetéből ismeretes *Pusztaszere*n a milleniumra emléket kellene állítani és ott tartani az ünnepélyes országgyűlést, a hol a verszerződést megkötötték. Jóltevő ember, szelíd pap volt, több iparos legényt anyagilag segítéyzett, hogy külföldön tanulhasson. 1881-ben *Gyulán* képviselővé választották, s az országgyűlésen gyakran felszólt, mindig bizonyos naivitással, de nem egyszer hangoztatott gyakorlati eszméket. 1887-ben megbukott *Csatár Zsigmond* ellenében, s azóta legtovább idejét otthon; hivi közt töltötte, *Gyula* város ügyei körül is buzgólkodva. A holdogult 1824-ben született *Nagy-Váradon*, s 1844-ben új-kigyósi káplán lett, s kedvelt papja gr. *Wenkheim József* Antalnak, a kigyósi nábobnak, ki halála előtt egyetlen leányának, *Krisztina* grófnőnek is gyámjává tette. Egész *Békésme-gyében* szerették, s *Gyúyoson* alig tudtak elválni tőle, mikor 1873-ban *Békés-Gyulára* ment plebánusnak. A népszerűsége, a gazdaság buzgó embere volt, maga is jeles gazda. Az utóbbi időkben betegeskedett, de halála mégis váratlanul jött és mély szomorúságot támasztott. *Gyulán* a középületekre kitűzött gyászlobogók is hirdették, hogy mily népszerű ember volt.

Baker Samuel, híres afrikai utazó, mint *London-ból* jelentik, meghalt 72 éves korában. Ő még az *Afrika-kutatók* útjóról közöl való.

Baker Budapesten is hosszabb időt töltött s jele

is innen való, ki afrikai utjában is kísérte. Ismail, Egyiptom alkirálya 1889-ben pasává nevezte ki. Baker Sámuel nevét különösen az Albert-Nyazata-földfedezése és a rabszolgaszerkesztés ellen való küzdelme tette híressé. A Nilus forrásainak megtalálása volt utazásának célja, s noha ezt a célját nem érthette el, az afrikai geográfának és Felső-Egyiptom hidrográfjának megismerésében elévülhetetlen érdemei vannak. Nevezetes tette volt az 1870-iki expedíció, a mely valóságos háború volt a rabszolgaszolgálat ellen. Ez expedíciója közben a Fehér Nilus egyik mellékfolyójának partján Ismailia városát alapította, a mely a további Nilus-expedíciók kiinduló pontja lett. Baker pasát az angol királyné báróvá nevezte ki, az angol földrajzi társaság pedig dísztagjává választotta.

Elhunytak még a közlelbi napokban: Cserneki és tarkói id. Dessewffy Miklós gr., a főrendiház tagja s több rendbeli hitbizomány birtokosa, hosszas szenvedés után, decz. 30., 69-ik évében Wiesbadenben. Többnyire Bécsben lakott s nagyon visszavonultan élt. Hült tetemeit Wiesbadenből birtokára, az Eszlár Községhez tartozó basahalmi sírba hozták. — ZSIGA MÓR, az emódi egyház plébánosa, 65 éves. Emódon. — CSÉPELY SÁNDOR, magyar földhitelezési előadó, fővárosi bizottsági tag, II. ker. iskolaszéki elnök, a ki sok éven keresztül a pápai ev. ref. főiskola tanára volt, az irodalmi téren is működött, s a régibb lapokban, valamint összegyűjtve állón is költemények jelentek meg tőle, 66 éves korában, Budapesten. — Kászoni báró BONEMISSZA JÁNOS, valóságos belső titkos tanácsos, aranykulcsos és a Lipót-rend közepkeresztje viselője, életének 87-ik évében, Kolozsváron. — JORGOSICS DESÁN, honvédelmi miniszteri titkár, Kikindán, 42 éves korában, s épen halálakor közölte a hivatalos lap, hogy saját kérelmére történt nyugdíjaztatása alkalmából osztálytanácsosi címet kapott. — KAPRANAY GÁBOR, gr. Károlyi Sándor nyug. uradalmi felügyelője, Rákóczi-Palotán. — MÁRIASSY MIKLÓS, földbirtokos, a hetvenes években a löcsei kerület országgyűlési képviselője, a szepesmegyei Körtvélyes községben. — BALOGH SOMA, Hódmező-Vásárhelynek sok ideig érdemes városbírája. — VERESS SÁMUEL, szeszta-kamáróci ref. lelkész, élete 70-ik évében. — BANYAI ÁRPÁD, tanár, szab. áll. honvéd-huszár hadnagy, élete 36-ik évében, Csáktornyan. — SZIKLAY LIPÓT, nyug. főreáliskolai tanár, 72-ik évében, Kassán. — GERGELY JÁNOS, földbirtokos, volt 48-49-iki honvéd huszárhadnagy, 71 éves, Kis-Görbén. — THOULT ISTVÁN, földbirtokos, volt országgyűlési képviselő, 67 éves korában Monostor-Pályiban. Thoul sok ideig volt Amerikában, a honnan tekintélyes vagyonnal tért haza. — CSIBY GYULA, maros-vásárhelyi földbirtokos, 55 éves. — HORVÁTH LAJOS, földbirtokos, 71 éves korában, Sárboárdon.

Báró BORNEMISSZA KÁROLYNÉ, szül. Mikos Etelka grófné, Szolnok-Doboka megye főispánjának felesége, 51 éves, Nagy-Dobren. — ÖZV. ORTLYK ISTVÁN, szül. Tóth Sarolta, 85 éves, Budapesten. Hült tetemeit Pécelre szállították. — BALOGH JENŐNÉ, szül. Schmierer Valéria, miniszteri titkár felesége, 24 éves, Budapesten. Férjén s kis fián kívül edesatyja, dr. Schmierer Aladár, a tudományegyetem rektora is gyászolja. — ÖZV. NAGY JÓZSEFNÉ, szül. Csorba Mária, 63 éves, Szamos-Ujvárott.

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEINK.

A Vasárnapi Ujság... A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok... A Vasárnapi Ujság... A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok... A Vasárnapi Ujság... A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok...

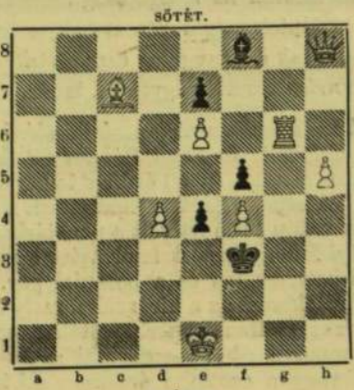
Szerkesztői mondanivalók.

A 'Világkronika' című hetilapunkból, mely hetilapjainknak melléklete, a lefolyt évben, mint rendezés, 52 szám jelent meg, a múlt héten pedig a tartalomjegyzéket küldöttük szét. Együttáll fölújítjuk olvasóink figyelmét, hogy ez eddig is rendkívül olcsó és változatos tartalmú képes heti lapot január elejétől még olcsóbban, egész évre 1 frt 60 krért; félévre 80 krért rendelhetik meg.

Az alföldön. Látszik benne a tehetőség és komoly törekvés. Az a gondolat, hogy bánatát a nagy világban szívébe zárva némán hordozta, de itt, a hol igazán otthon van, kiüríti panaszát az anyaföldnek, — igazán szép; de azután túlzásba esap a következetlenségébe bonyolódik.

SAKKJÁTÉK.

1813. számú feladvány. Galitzky A. W.-től.

Világos indúl a s harmadik lépésre matot mond.

Az 1805. számú feladvány megfejtése

Traxler K.-től.

Megfejtés.

Világos. Sötét. Világos. a. Sötét. 1. Be2-e4... Fa5-e3 (a) 1. Vg1-e2... Fe3-d4 2. Be4-e4... Fb6-d4 3. Vd2-b5+... t. sz. 3. Vg4-f5+... t. sz. 4. Vb5-b7-f5 mat. 4. Vf5-f7-b5 mat.

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A 'Vasárnapi Ujság' 52-ik számában közölt képtalány megfejtése: Haragnak megbánás a vége.

Heti naptár, január hó.

Table with columns: Nap, Katholikus es protestáns, Görög-Oross, Izraelita. Rows for 7th, 8th, 9th, 10th, 11th, 12th, 13th of January.

Holdváltás. Ujhold 7-én 4 óra 8 pk. reggel.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. szám.)

Az idő nevezetes jele gyanánt tekinthető, hogy azon irányhoz, mely az egyszerű, természetesebb életmódhoz való visszatérést hangsúlyozza, s melyet más emberbaráttal együtt, legutóbb igen határozottan Kneipp plébános ajánl — az orvosi tudományok mindegyikében a népi gyógyászat képviselője csatlakozik. Nevezetesen annak beismerése, hogy az elharapódzó idegesség, nyugtalanság, korunknak nagymérvű kéjelmetlensége a kávé és tea, mint divatos italoknak kiterjedt használatára vezethető vissza. Első rangú tekintélyek immár sürgetőleg óvnak, különösen a kávéfő, melyről Virchow tanár Berlinben így nyilatkozik: 'Valahára rájöttünk annak igazságára, hogy a koffein, a kávé erőalkatrésze, az idegeket erősen izgató, s nagyobb mennyiségben élvezve, ép úgy mint a pálnka, mérgesen hat. Hogy milyen káros hatású a kávé, a legkevesebben tudják, stb.' Dr. Hahnemann tiltottat, 'miután az nem táp-, hanem gyógyszer, és dr. Stuhlmann János óriási, sőt percze közölte, hogy valamennyi állat, melyeken ő a koffein aránylag csekély adagjaival kísérletezett, ennek következtében mikor pusztultak el. Még sok más ünnepelt orvos egyenesen kárhoztatja a kávé élvezetét. Brillat-Savarin tanár, híres physiolog Parisban, mondja: 'az egész világban minden apa- és anyának kötelessége, gyermekeiket a kávéfő legszigorúbban tiltani, mely, amint végül dr. Birkmayer véli: 'lassú, mérgező gyanánt a folytonos izgalom következtében az ideg- és izomerőt gyöngíti, s az embert ugyszólyan halálra simogatja.'

Ez óvások ellenére, természetesen senki sem akar a kedvelt a többnyire nélkülözhetetlen szükségletté vált kávéról lemondani. A kávéköz szerencsésjére, nincs is erre szükség, mióta Kathreiner híres, immár általa-ban jelesnek elismert eljárása szerint a rendes kávéhoz pótlékul szolgáló malátá-kávé készítették, mely orvosi vélemény szerint annak káros hatását megszünteti' (dr. Haschek J. Bécsben), s amelynek minden kávépótlék között 'első hely adandó' (dr. Mannfeld M. Bécsben), miután abban 'oly tulajdonságok vannak, melyeket az eddig használt kávépótlékek sohasem fognak elérni stb.' (dr. Hoffmann tanár, Liposében). De ott is, hol a rendes kávé az orvos gyermekek- és betegeknek teljesen tiltani kénytelen, a Kathreiner-féle malátá-kávé a rendes kávé ízével, egyetlen ajánlásra méltó és legjobb pótlékát képezi.

A meghűlésekből gyakran igen súlyos betegségek keletkezhetnek, ha kellő időben alkalmas szerek nem alkalmaztatnak. Mint rendkívül hathatós szer a 25 év óta Horgony-Pain-Expeller népszerű elnevezés alatt jó hírnévnek örvendő Tinct. Caps. comp. bedörzsölés igen jónak bizonyult. Csúsz, köszvény, fejfájás stb. ellen, gyakran már az egyszeri bedörzsölés elegendő a fájdalmak csillapítására. Ezen rég jónak bizonyult bedörzsölésnek egy háztartásban sem kellene hiányozni, már azért sem, mert majdnem minden gyógyszerárban kapható, 40 kros, 70 kros és 1 frt 20 kros üvegekben, tehát nagyon olcsó! — Minthogy értéktelen utazatok is léteznek, ajánlatos a vételnél a 'Horgony' védjegyre ügyelni.

'The Mutual'

new-yorki életbiztosító társaság.

A legújabb biztosítási szerződés, melyet a 'Mutual' a t. közönségnek ajánl, az 'öt százalékos Kötelezvény' mely a biztosított csekély díjzárás mellett feljogosítja, hogy a kedvezményezettnek egy a biztosított összeg után 30 éven át folyó 'évi 5%-ot tevő életjáradékot' biztosíthasson.

A tőke 20 év múlva szintén a kedvezményezettnek tulajdonába megy át, míg ellenben, ha az utóbbi időközben esetleg elhalálozna, úgy a tőke utóainak azonnal kifizetetik. Közlelbi felvilágosításokkal és prospectusokkal szolgál a 'Magyarországi vezérigazgatóság' Budapest, Bécsi-utca 5.

2 marhaméreg

1000 kilós kartával és 2 d. 4000 klgmos hidméré skálás súlymérővel, vas állvány és traversekkel, mind új és jó állapotban, a Bugányi és Társa cégtől, erősen építve minden gyár, gőzmalom, szeszfőző, gazdaság, serfőző és közeg részére pénzbiroság terhe mellett hatóságilag előírva, magyar hitelesítéssel, haláleset miatt igen olcsón egyenkint is eladó Sophie Hemmer földbirtokos, Wien, III. Hertzgasse 23. földszint, ajtó 4. szám.

Hirdetések elfogadtatnak a kiadó-hivatalban, Budapesten, IV., egyetem-utca 4. sz. a.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható:

A honfoglalás története.

Aművelt közönség számára

Írta Borovszky Samu.

Ára fűtve 1 frt.

LIEBIG COMPANY hus-kivonatát.

Alkalmas húseleves pillanat alatti készítésére, levesek, főzelékek, mártások és mindennemű húselevek javítására. Kitűnő erősítő szer betegeknek és idültőknek. A valódi és jószág igazolásul főleg tessék ügyelni a fűtve írásban feltüntetett névadásra

Vértessi Sándor és. és kir. udv. illatszertára, Kristóf-tér 8. Budapest.

Legjobb és Leghíresebb Pipere Hőlgypor La VELOUTINE

DE BRIËL 'Excelsior Crem'-je 'Excelsior Puder'-je 'Excelsior haj-restorér'.

A Richter-féle Tinct. Capsici comp. Horgony-Pain-Expeller

Fontos minden házi nő és anyára! A Kathreiner-féle Kneipp-malátá-kávé

PSERHOFER J.-féle gyógyszerár vértisztító labdaccai

Kwizda-féle köszvényfolyadék

THE MUTUAL new-yorki életbiztosító társaság

closet-ülések WOLF SOMA

Korunk fő nyavalyája az idegesség és vértelenség VASAS CHINABOR

BISENIUS KÁROLY Béc. I, Singerstr. 11.

Tréfas zenélő hangszerek

Horgony-Pain-Expeller

A Jókai-ünnepélyek alkalmából ajánljuk az ünnepélyt rendező bizottságok figyelmébe Jókai Mór életnagyságú arczképét.

Franklin-Társulat, magyar irod. intézet és könyvnyomdájában Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

Általánosan kedvelt! CRAB-APPLE BLOSSOMS

BUDAPESTI CZÉGEK.

TALÁLmányok

szabadalmazását eszközöl mind, államban Réthy János nemzetközi mérnöki és szabadalmi irodája, Budapest, Erzsébet-körút 2. sz. (népszínház mellett). Legrégibb szabad. iroda. — Telefon.

Nagy választékban! GEITNER és RAUSCH czégnél, Andrássy-út 8. sz.

Hirdetések felvételnek a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalában, Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

SCHOTTOLA ERNŐ BUDAPEST (Foncière palota). Ajánlja dús raktárát vízhatlan esőköpeny, gummi sárcezipő és csizmák, sebészeti műszerek és kötszerekből stb., valamint torna- és testező szerekből, úgyszintén gummi és linoleum szőnyegek. Sebészeti, műszaki és pinczegazdászati árjegyzéket kívánatra bérmentve küld.

Zongorák és Harmoniumok! Legjobb és legújantó sabban kaphatók **Éder Antal Gyulánál** váci-utca 4-6. Alapítva 1846.

GRÖBER LAJOS kosár-fonodája, IV. Kigyó-u. 6. Hanggyártók, munka-asztalok, stb. nagy választékban. Képes árjegyzékek bérmentve.

KILIÁN FRIGYES m. kir. egyetemi könyvtáros, IV., váci utca 30. A magyar, francia, angol és német irodalom dús raktára. — Díszművek. — A világirodalom remekiről. — Építészeti és technikai munkák. — Imakönyvek stb.

Schachner József A. BUDAPEST, Nádor-utca 15. sz. Diós és mákos patkók, lipesei stollen, torták, czukorkák. Biscuits, kétszersült- és tea-sütemény-gyáros.

Eszenziákat! Rum, szilviorium, törköly, likőrök és eczetkészítéshez hideg uton, ajánl **WATTERICH ARNOLD** Budapest, VII., Dohány-utca 1. sz. *Czikkek a borkezeléshez. — Árjegyzék és kezelési könyv ingyen.*

Eisenschiml és Wachtl Budapest, Váci-utca 12. Gyár: Bécs, Kaiserstrasse 62. Legnagyobb raktár mindennemű fényképezési gépek és készülékek. Alapítva 1856. — Többször kitüntetve. Árjegyzék ingyen és bérmentve. **Uj! A fotografálás elemei. Ára 2 frt.**

„Toronyórák“ palota, laktanya, gyári órákat, villanyórákat, legelőnyösebben rendez be **Mayer Károly L.** 1-30 magyar gőz-óránál Budapest, VII., Kazinczy-u. 3. Képes árjegyzék, költségjegyzék bérmentve.

HABITS ANTAL hangszerész és különleges cimbalom-készítő a fő- és szekvárosi zenekola szállítója. Budapest, VII., Erzsébet-körút 42. sz. Ajánlja szak-szerű tapasztalatai szerint javított és sa-játkezűleg készített erős és tiszta hangu **cszibalmait** *Arjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.*

A magyar ipar- és kereskedelmi bank részvény-társaság váltóüzlete. Budapest, V., Nádor-utca 4. Mint kifizető tőkebefektetést ajánlja a magyar takarékpénztárak központi jelzálogbankja 4 1/2 százalékos adómentes zálogleveleit és 4 1/2 százalékos községi kötvényeit, melyek nála a mindenkori napi árfolyamon jutalékmentesen kaphatók. Teljesít tőzsei megbízásokat, díjmentesen bevált szelvényeket, elfogad betéteket folyó (cheque) számlára, pénztári jegyek vagy betéti könyvekre, s azokat 4 százalékkal adómentesen kamatoztatja. **Magyar ipar- és kereskedelmi bank részvény-társaság váltóüzlete.**

Frissen pörkölt vadsertés kimérve, ujévi hizott kakas-fácánok, hizott stirii kappanok és hizalt kakas- és jércze-pulykák, kaphatók naponta friss minőségben **Géczy Ferencznél** Budapesten, IV. ker., Duna-utca 10. szám.

2. SZÁM. 1894. BUDAPEST, JANUÁR 14. 41. ÉVFOLYAM. Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt félre - 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt félre - 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.- félre - 2.50 Külföldi előfizetésekhöz a postallag meghatározott viteldi is esatolandó.

JÓKAI JUBILEUMA.

BUDAPEST FŐPOLGÁRMESTERE ÜDVÖZLI JÓKAIT A DÍSZÜLÉSEN.

1894. jan. 205. sz. 1894. jan. BUDAPESTI SZEMLE

A M. Tud. Akadémia megbízásából szerkeszti **GYULAI PÁL.** TARTALOM: Lukács Móricz. — Gyulai Páltól. Visszapillantás az 1832-36-iki országgyűlésre. (I.) — Zichy Antaltól. Duse Eleonora. — Haraszti Gyulától. Rainer főherceg magyarországi utazása, 1810-ben. Kiadatlan naplója alapján. (I.) — Wertheimer Edétől. A ruszinok postásné. Elbeszélés. — Vadnai Károlytól. Költemények: A nagymama emléke. — Lévy Józseftől. — Mickiewicz Ádám krími sonettjeiből. I. Csütörtök. II. Zárókönyv. III. Bajdár. IV. Alusta reggel. V. A hagszeráj éjjel. VI. Alusta éjjel. VII. A három sirjai. VIII. Judah. Lengyelből. — Bény Gyulától. A chemiai Affinitásról. — Than Károlytól. Értéztés: Katona Mór; A magyar családi hitbizomány. — Joób Lajostól. — Simon Ed.: L'Allemagne et la Russie au XIX-e siècle. — L. — F. Ferenczy F.: A tündöklő csúcs. — g. l. — A Magyar Nyelvőrnek. — Gyulai Páltól. — Uj magyar könyvek. Megjelen évenként 12-szer 10 ívnyi havi füzetekben. Előfizetési ára bérmentes küldéssel egész évre 12 forint, félre 6 frt. **Franklin-Társulat** magyar irod. intézet és könyvnyomda Budapest.

Mellbajok, minden köhögés, valamint a légcső, a tüdő és a gége hurutos megbetegedései, légzési nehézségek, szűk mellűség, asthma, elnyálkásodás, szárazhurut, görcsös köhögés, kaparó érség a torokban, kezdődő gümőkór leggyorsabban gyógyítható az évek óta legjobbnak ismert, orvosi előírás szerint készült és orvosok által ajánlott **Szt-György tea** (egy csomag 50 kr.) és a hozzá tartozó **Szt-György hurutpor** (egy doboz 50 kr.) segítségével. A siker már néhány nap múlva látható. Két csomagnál kevesebb nem küldetik. Postán küldve 20 kr. többlet. Valóban kapható a **Szent-György gyógyszerárban, Bécs, V. Wimmergasse 33.** Magyarországi főraktár: Budapest, Király-utca 12. Török József gyógyszerár.

Cs. és kir. szabadalmazott **ing-gyáros.** Budapest, IV. ker., váci-utca 22. Nemzeti szállodában. **Legnagyobb raktár** férfi-fehérművek, fehér és színes ingek, lábvalókat, gallér és kézelőkben, dús vásztek a leg-újabb nyakkendők, keztük, zsebkendőkben, valamint mindenféle finom tricót-czikkekben és utazási ingek, sapkák, pláidek, esernyők, nadrágtartók, inggombokban stb. Óriási választék harisnyákban!

A «Franklin-Társulat» kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvkereskedésben kapható: **GYULAI PÁL KÖLTEMÉNYEI** Két kötet. **Harmadik bővített kiadás.** [A költő aczélmetsetűi arczképevel. Ára félre 4 frt. — Diszkötésben 6 forint.

Nincs többé köhögés! Mell- és tüdőbaj ellen. Dr. med. Fáykiss Szepesi Kárpáti Növény-kivonata. 1 négy ára használati utasítással 75 kr. 1 dobozzal 35 kr. — Egy csomaggal Czukorka 1 csomag 20 kr. Tea 50 kr. kis 25 kr. Tizenöt év óta legjobb eredményeivel használták köhögés, rekedtség, katarrius, hökhurut, náthás (influenza), szűk-mellűség, tüdőgyulladás stb. ellen. — Eredetileg kapható Fáykiss József nagy Kristóf-hoz czimzett gyógyszerárban Budapestben, továbbá Török József gyógyszerárban Király-utca. — Postai megrendelések azonnal eszközöltetnek.

GANZ IZIDOR cipőraktára. Budapest, Haris-bazár belső bolthelyiség 20. sz. A legjobb hírnévnek örvendő cipő-raktár. **Uraknak:** 1 pár fin. zergebőr topán vichsbőrrel borítva frt 5.- 1 pár orosz lak topán, angol varrott ... 6.- 1 pár magas szárú bagaria topán ... 7.- 1 pár gombos angol topán ... 6.50 1 pár angol bergsteiger fűzős topán ... 6.- **Hölgyeknek:** 1 pár zergebőr topán magas szárral ... frt 3.50 1 pár posztó, orosz lakkal ... 4.50 1 pár keztüdbőr, lakkal ... 4.50 1 pár gombos angol topán ... 4.50 1 pár fűzős koresolya-topán ... 4.50 Gyermekecipő és csizmák nagy választékban, olcsó árak mellett. — Vidéki megrendelések legpontosabban eszközöltetnek.